Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ

1990 йил 6 ноябрь
СЕШАНБА
№ 254 (5.047).

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг газетаси

1974 йил 1 январдан буён нашр этилади ◆ Душанбадан ташқари ҳар куни чиқади ◆ Баҳоси 3 тийин

Ўзбекистон Коммунистик партияси Устави лойиҳасининг эълон қилиниши хусусида

Тайёргарлик комиссияси Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети II пленумининг топшириғига биноан ишлаб чиқилган ва Марказий Комитет Бюроси маъқуллаган Ўзбекистон Коммунистик партияси Уставининг лойиҳасини партия ташкилотларида муҳокама қилишни тавсия этади.

Бу ҳужжатнинг жумҳурият коммунистлари XXII съезди иккинчи босқичининг муҳокамасига киритилиши зарурати иттифоқдош жумҳуриятлар Компартияларининг КПСС XXVIII съезди мустаҳкамлаб берган янги мақомидан ҳамда Ўзбекистон Компартиясининг ўз дастурий ва норматив ҳужжатларини мустақил сиёсий ташкилот сифатида ишлаб чиқиш ҳуқуқидан келиб чиқади.

Аввал бошданоқ лойиҳа универсал тусдаги барча Устав қоидаларини ўзига сингдирган, айни вақтда уларни Ўзбекистон коммунистлари ишлаб турган шароитни ҳисобга олиб тўлдирган ва ривожлантирган амалий ҳаракат ҳужжати тарзасида ишлаб чиқилди.

Айни вақтда Ўзбекистон Компартиясининг мустақиллигини таъминлайдиган қоидалар ва нормаларни янада аниқроқ белгилаш вазифаси қўйилди. Унинг ҳуқуқ доирасидагина тартибга солинадиган масалаларига қўшимча равишда аниқлик киритилди. Булар — Компартиянинг олий ва марказий органлари ваколатлари ҳамда вазифалари тўғрисидаги, Қорақалпоғистон жумҳурият партия ташкилотининг мақоми ҳақидаги ҳамда тегишли умумпартиявий нормаларни тўлдирадиган бўлимларга асос қилиб олинган бошқа бир қанча масалалардир.

Турли нуқтаи назарларни ҳамда жумҳурият партия ташкилоти ишлаб турган ўзига хос шароитларни эътиборга олиб Уставнинг партияга қабул қилиш ҳамда ундаги аъзоликни тўхтатиш тартибини белгилаб берадиган, назорат органларининг мақоми ва ваколатларини белгилайдиган, Советлардаги ва жамоат ташкилотларининг сайлаб қўйилган органларидаги партия гуруҳларини тузиш ва уларнинг фаолияти тартибини белгилайдиган нормаларга аниқлик киритилди.

Тайёргарлик комиссияси, Устав лойиҳасини муҳокама қилиш учун эълон қилар экан, бу ҳужжатда таърифлаб берилган ғоялар ва таклифлар қизиқиб ва тушуниб кутиб олинади, деб умид қилади. Комиссия барча партия ташкилотларига лойиҳа қоидаларини коммунистлар орасида кенг муҳокама қилишни авж олдириб юборишни, уларни жумҳурият Компартиясини қайта қуриш, унинг омма орасидаги фаолият шакллари ва усулларини тубдан янгилаш йўллари тўғрисида ошкора суҳбатга ундашни таклиф этади.

Комиссия коммунистларни ва шу ҳужжатга қизиқиб қараган барча кишиларни унинг қоидаларига ижодий, танқидий ёндашишга, ўз таклиф ва мулоҳазаларини айтиб, шу тариқа Ўзбекистон Компартияси XXII съездининг иккинчи босқичи муҳокамасига партия ташкилотларининг фикрини ифодалайдиган, улар орттирган тажрибани ҳисобга олган, уларнинг амалий фаолияти эҳтиёжларига жавоб берадиган лойиҳани киритишга чорлайди.

Ўз мулоҳаза ва таклифларингизни бевосита Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетига ёки жумҳуриятнинг бошқа ҳар қандай партия комитетига, шунингдек партиянинг оммавий ахборот воситаларига юборишингизни сўраймиз.

ЛОЙИҲА

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНИНГ УСТАВИ

Ўзбекистон Коммунистик партияси Ўзбекистон ССЖ фуқароларини ихтиёрийлик негизида бирлаштирувчи мустақил сиёсий ташкилотдир. У социалистик йўлни танлаган партия сифатида иш кўриб, ўзининг дастурий мақсадларини белгилар экан, Ўзбекистон ССЖнинг сиёсий ва иқтисодий мустақиллигини, ижтимоий адолатни, жумҳуриятда яшовчи барча миллатлар ва элатларнинг маънавий жиҳатдан янгиланишини, уларнинг турмуш шарт-шароитларини, байналмилал ҳамдўстлигини таъминлаш заруратидан келиб чиқади. У ўз ҳаракат дастури ва тактикасини ишлаб чиқишда, Ўзбекистон давлатчилигини мустаҳкамлаш, иқтисодий, ижтимоий ва маънавий жиҳатдан ривожлантириш манфаатларини кўзловчи сиёсий йўлни ўтказишда мустақилдир.

Ўзбекистон Коммунистик партияси ўз сиёсатини социализм назарияси ва амалиётини, марксизм-ленинизм қарашларини ақидапарастликдан холи ҳолда идрок этиш, уларни жаҳон жамоатчилиги илғор тафаккури эришган ютуқларни назарда тутиб ривожлантириш асосида қуради.

Ўзбекистон Коммунистик партиясининг фаолиятида бирон-бир синф, табақа ёки миллат вакилларига ҳеч қандай имтиёз берилмайди. У жумҳурият меҳнаткашларининг манфаатларини, уларнинг қайси миллатларга мансублиги ва диний эътиқодидан қатъи назар ҳимоя қилади. Жумҳурият Компартияси жамиятнинг барча тараққийпарвар кучлари билан баҳамжиҳат ҳаракат қилишга, умумбашарий қадриятларга амал қиладиган, меҳнаткашларнинг манфаатларини ифодалайдиган ижтимоий-сиёсий ташкилотлар билан тенг шерикчилик қилишга тайёрдир.

Компартия жамиятни жипслаштиришга, халқлар ўртасидаги муносабатларда байналмилаллик қоидаларини қарор топтиришга ҳаракат қилади. Ўзбек халқининг, жумҳуриятда истиқомат қилувчи барча халқларнинг миллий анъаналари ва урф-одатларини ҳурмат қилишга чақиради. Миллатчилик ва шовинизмни, миллатлараро можароларнинг авж олдирилишини, муаммоларни ўзбошимча ҳал этишни қатъиян рад этади.

Ўзбекистон Коммунистик партияси, унинг барча ташкилотлари Ўзбекистон ССЖ Конституцияси, Совет қонунлари доирасида, КПСС Программаси ва Устави асосида ва доирасида ҳаракат қилар экан, жумҳуриятнинг давлат қурилиши, ижтимоий-иқтисодий ва маънавий тараққиёти юзасидан таклиф этилган дастурлар учун, шунингдек ўзларининг сиёсий қарорлари ва амалий ҳаракатлари учун ҳам тўла сиёсий масъулиятни ўз зиммасига оладилар.

I. Ўзбекистон Коммунистик партияси ва КПСС

Ўзбекистон Коммунистик партияси стратегик дастурий мақсадларини, КПСС Уставининг муҳим қоидаларини рўёбга чиқариш йўлларини белгилашда мустақилдир. У ўзининг дастурий ҳужжатлари ва Уставини ишлаб чиқади, шулар асосида сиёсий, мафкуравий, ташкилий, кадрлар, ноширлик, молия-хўжалик ва бошқа масалаларни мустақил равишда ҳал қилади, бошқа, шу жумладан чет эл партиялари ва ижтимоий ҳаракатлари билан алоқа боғлайди.

У бошқа иттифоқдош жумҳуриятлар Компартиялари билан ғоявий муштараклик, тенг ҳуқуқлилик, амалий ҳамкорлик, партиявий ўртоқлик ва бирдамлик асосида муносабат ўрнатади.

2. Ўзбекистон Коммунистик партияси КПССнинг марказий органлари таркибига ўз вакилларини тавсия қилади, шунингдек зарурат туғилган тақдирда уларни шу органлардан чақириб олади. Бу масалаларга оид қарорлар жумҳурият Компартиясининг съезди томонидан, съездлар ўртасидаги даврда эса жумҳурият партия конференцияси ёки Марказий Комитет Пленуми томонидан қабул қилинади.

3. Ўзбекистон Коммунистик партиясидан КПСС Марказий Комитети, унинг Сиёсий бюроси ва Котибияти, КПСС Марказий назорат комиссияси таркибига сайланган аъзолар унинг шу органлардаги мухтор вакилларидир. КПСС турмуши ва фаолиятининг энг муҳим масалаларини кўриб чиқиш пайтида улар ўз мавқеларини жумҳурият меҳнаткашлари манфаати, Компартия съездларининг, жумҳурият партия конференциялари ва Марказий Комитет пленумларининг сиёсий йўл-йўриқларига мувофиқ равишда белгилайдилар.

4. КПСС Марказий Комитети Компартиянинг мустақиллигини камситадиган ёки жумҳурият манфаатларига зид келадиган қарорлар қабул этган тақдирда, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми бу қарорни ижро учун қабул этмай, низоли масалаларни КПСС Марказий Комитетининг Пленуми ёки КПСС Марказий Комитети билан Марказий назорат комиссиясининг қўшма пленумида кўриб чиқишни талаб қилиши мумкин.

5. Зарурат туғилган тақдирда Ўзбекистон Коммунистик партиясининг съезди ёки умумжумҳурият конференцияси КПССнинг навбатдан ташқари (фавқулодда) съездини чақиришни талаб қилишга ҳақлидир.

6. Ўзбекистон Коммунистик партиясининг КПСС таркибида қолиш-қолмаслиги тўғрисидаги масалани кўриб чиқиш зарур бўлиб қолган тақдирда, бу масалани жумҳурият коммунистларининг референдуми ўтказилгандан кейин Компартиянинг съезди ҳал қилади.

II. Ўзбекистон Коммунистик партиясининг аъзолари

7. 18 ёшга етган, партиянинг дастурий ҳужжатларини тан оладиган ва Ўзбекистон Компартияси Уставини бажарадиган, унинг бошланғич ташкилотларидан бирида ишлайдиган ва партияни мунтазам равишда моддий маблағ билан қўллаб-қувватлаб турадиган Ўзбекистон ССЖ фуқароси Ўзбекистон Коммунистик партиясининг аъзоси бўлиши мумкин.

Ўзбекистон Компартиясининг аъзоси айни вақтда КПССнинг ҳам аъзоси ҳисобланади, унинг ягона партия билетига эга бўлади. Жумҳуриятга ишлаш, ўқиш ёки яшаш учун келадиган ҳар бир КПСС аъзоси партия ҳисобига ўтганидан кейин Ўзбекистон Компартиясининг аъзоси бўлиб қолади.

Ўзбекистон Компартиясининг аъзоси бошқа сиёсий партияларда бўлиши ва партия ичидаги фракциячилик фаолияти билан шуғулланиши мумкин эмас.

8. Ўзбекистон Коммунистик партиясининг барча аъзолари тенг ҳуқуқлидир. Улар: партия ички ва ташқи сиёсати, партия ички турмуши масалаларини ўртага қўйиш ва эркин муҳокама қилишга, шу масалалар юзасидан қарорлар ишлаб чиқишда қатнашишга;

— партия органларига сайлаш ва сайланишга, уларнинг иши ҳақида ахборот олишга;

— ҳар қандай партия органига ва ҳар бир коммунистга баҳо беришга, уларни танқид қилишга;

— ҳар қандай партия идорасига ариза ва таклифлар билан мурожаат этишга ва ундан жавоб олишга;

— ўз таклифи ёки ўз фаолияти ёхуд феъл-атвори тўғрисидаги масала партия органида муҳокама қилинаётган пайтда унинг ишида қатнашишга;

— Ўзбекистон ССЖ Конституциясига мувофиқ ишлайдиган ҳамда партиянинг дастурий мақсадлари ва Устав қоидаларига зид бўлмаган жамоат ташкилотлари ҳамда ҳаракатларининг ишида қатнашишга;

— партия муассасалари ва корхоналарининг хизматидан фойдаланишга ҳақлидирлар.

Ўзбекистон Компартиясининг аъзолари ўртасидаги муносабатлар партиявий ўртоқлик қоидалари асосида қурилади. Унинг ташкилотлари ва комитетларида танқид, айтилган фикрлар учун қувғин қилишга, коммунистларни бир-бирига қарама-қарши қўйишга, миллатига, касби-корига ва бошқа белгиларига қараб уларнинг Уставдаги ҳуқуқларини чеклашга йўл қўйилмайди.

Ҳар бир коммунистга унинг ижтимоий ва қонун ижозат берган бошқа фаолияти партиянинг дастурий мақсадларига ва Устав қоидаларига зид бўлмаган ҳамма ҳолларда унга партия ташкилотлари ва сайлаб қўйилган органлари сиёсий мадад кўрсатадилар, унинг Конституцияда белгиланган ва бошқа ҳуқуқлари камситилган тақдирда — ор-номуси ҳамда қадр-қимматини ҳимоя қилишни таъминлайдилар.

9. Ўзбекистон Компартиясининг аъзоси:

— партия интизомига риоя этишга, партия қарорларини бажаришга;

— партиянинг дастурий ва Устав қоидаларини, унинг энг муҳим қарорларини ва сиёсатини чуқур билишга, уларни амалда қўллаш ва тушунтириб беришга;

— Ўзбекистон Компартиясининг жамиятдаги пешқадамлик мавқеини таъминлаш учун курашишга, унинг сиёсий йўлини амалда турмушга татбиқ этишга, халқнинг демократик ўз-ўзини бошқаришини ривожлантиришга фаол кўмаклашишга;

— ўзининг сиёсий ва маданий савиясини оширишга;

— бошланғич партия ташкилотларидан бирининг ҳисобида туришга, унинг фаолиятида қатнашишга, партия аъзолик бадалларини мунтазам тўлашга, ўз фаолияти ҳақида ҳисоб бериб туришга;

— халқлар дўстлигини мустаҳкамлашга, жумҳуриятда яшовчи барча миллат ва элатлар вакилларининг миллий анъаналарига, тарихий ва маданий меросига, тилига ҳурмат билан қарашга;

— қонунларга риоя қилишга, ижтимоий ахлоқ ва маънавий нормаларни қарор топтиришда шахсий намуна кўрсатишга, виждонан меҳнат қилишга мажбурдир.

10. Ўзбекистон Компартиясига кирувчилар ўз аризаларига биноан якка тартибда қабул қилинадилар. Партияга кирувчи учун бошланғич партия ташкилотининг таклифига биноан бир йилгача синов муддати, шунингдек партия аъзоларидан икки кишининг кафиллиги белгилаб қўйилиши мумкин.

ИЗОҲ: Ўзбекистон ЛКСМ аъзолари орасидан партияга кирувчилар учун бошланғич партия ташкилотининг розилигига кўра тегишли комсомол ташкилотининг кафиллиги белгилаб қўйилиши мумкин.

Партия аъзолигига қабул қилиш тўғрисидаги қарор бошланғич партия ташкилотининг йиғилишида қабул қилинади ва мазкур ташкилот ҳисобида турувчи коммунистларнинг ярмидан кўпроғи ёқлаб овоз берган тақдирда шу қарор ҳақиқий деб ҳисобланади, саломатлиги ёмонлашганлиги ёки ёши ўтиб қолганлиги сабабли ўз аризасига кўра бу ташкилотдаги мунтазам ишдан озод қилинган ва шу муносабат билан партия йиғилишида қатнашмаётган коммунистлар бу ҳисобга кирмайдилар.

Район, шаҳар партия комитетининг бюроси бошланғич партия ташкилотининг партия аъзолигига қабул қилиш ҳақидаги қарорига қўшилмаслигини далил-исботлар билан асослашга ҳақлидир. Бу ҳолда қарор қайтадан муҳокамага қўйилади ва партия ташкилоти тасдиқлагандан кейин кучга киради.

Партиядан ўчирилган ва ундан ихтиёрий равишда чиққан шахслар партияга яна умумий асосларда қабул қилиниши мумкин, сўнгра партия йиғилишининг қарори район, шаҳар партия комитетининг бюросида тасдиқланиши лозим. Бундай ҳолда мажбурий тартибда синов муддати белгиланиши ва икки нафар партия аъзоси кафил бўлиши керак.

Коммунист ўз хоҳишига кўра ва бошланғич ташкилотларнинг розилиги билан иш жойида ёки истиқомат жойида партия ҳисобида туради. Бу ҳол айни вақтда уни мана шундай бошланғич ташкилотлардан бирининг фаолиятида қатнашиб, ўзи доимий ҳисобда турадиган партия ташкилотида ҳам ишлаш ҳуқуқидан маҳрум этмайди.

Партияда камида 30 йил фаол ишлаган коммунистга бошланғич партия ташкилотининг қарори билан «КПСС ВЕТЕРАНИ» фахрий унвони берилиши мумкин.

Башарти партия аъзоси саломатлиги ёмонлашгани ёки ёши ўтиб қолгани сабабли партия ҳаётида фаол қатнаша олмаса, бошланғич партия ташкилоти уни шахсий аризаси асосида мунтазам ишдан ва аъзолик бадалларини тўлашдан озод қилишга ҳақлидир, лекин бунда у партия ҳисобидан чиқарилмайди. Бундай ҳолларда партия ташкилоти мазкур коммунистлар билан доимий алоқада бўлиши, партия турмуши масалаларини муҳокама қилишда уларнинг фикрини эътиборга олиши, ўзи қабул этган қарорлардан уларни хабардор қилиб туриши, зарур ёрдам ва мадад бериши лозим.

11. Партия сафларини ташкилий-сиёсий жиҳатдан мустаҳкамлаш ва партия аъзолари ўз вазифаларини қандай бажараётганликларини назорат қилиш мақсадида бошланғич партия ташкилотларининг ёки юқори партия органларининг қарорига биноан ва улар белгилаган тартибда коммунистларни аттестациядан ўтказиш мумкин.

Партия интизомини ва ижтимоий ахлоқ қоидаларини бузганлиги учун бошланғич партия ташкилотлари ва барча бўғинлардаги партия органлари партия аъзоларига нисбатан танбеҳ бериш ёки хайфсан эълон қилиш тарзида партиявий тарбия ва таъсир чораларини кўришлари мумкин.

Ўзбекистон Компартиясининг Устави талабларига мос келмайдиган хатти-ҳаракатлар ва хулқ-атвори учун бошланғич партия ташкилоти партия аъзосини ўз сафидан чиқариши мумкин. Жиноий жавобгарликка тортилган коммунистнинг партияга аъзолиги масаласи суд ҳукми кучга киргандан кейингина кўриб чиқилади.

Аъзолик бадалларини узрли сабабларсиз уч ойдан ортиқ тўламаган партия аъзоси тўғрисидаги масала бошланғич партия ташкилотида кўриб чиқилиши лозим. Башарти партия аъзоси партия билан алоқани узганлиги, айниқса унинг партия сафларида бундан буён ту-

(Давоми иккинчи бетда).

Саховатли диёримизда Улуғ Октябрь шодиёналари бошланмоқда

Ҳуқуқий давлат, иқтисодий тараққиёт, маънавий уйғониш— сиёсатимизнинг асосий мақсадидир

(КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг Октябрь Чақириқларидан).

МУҲИМИ ОМИЛКОРЛИК

Хўжалигимиз — нафақат районда, балки воҳамизда наслчиликка ихтисослашган йирик жамоалардан бири. Бизда асосан зотли чорва моллари етиштирилади. Бу ерда ўстирилаётган жониворлар турларини жумҳуриятимизнинг барча вилоятларида, ҳатто Туркманистон, Қирғизистон, Тожикистон ва Қозоғистон хўжаликларида ҳам учратиш мумкин. Айни пайтда 61 мингдан зиёд қўй-қўзи боқилмоқда. Чўпонлар жорий йилни муваффақиятли якунлашмоқда. Чумончи, қўзилатиш қувончли бўлди. Ҳар юз бош совлиқдан 105 тадан қўзи олиниб, жами 34.220 боши ўстиришга қолдирилди.

Хўжалигимизда қўй гўшти етиштиришни кўпайтириш борасида ҳам ибратли ишлар қилинаяпти. Бунда бўрдоқичилик бригадаси аъзолари ғайрат кўрсатишмоқда. Жамоага тажрибали чорвадор Ўрин Маматов раҳбарлик қилмоқда. У ўз ишини пухта билади. Шу боисдан ҳар бир юмуш ўз вақтида бажарилмоқда. Натижада бўрдоқиларни белгиланганидан ортиқча семиртиришга эришилмоқда. Бригадага қарашли пунктда ҳозир 4,5 минг бош қўй ва қўчқор парвариш қилинмоқда. Улар гуруҳларга бўлинган. Ҳар бири жониворларнинг аниқ ҳолатига қараб озиқлантирилади. Табиийки, бунда молларнинг тирик вазни нормадан оширилиб, гўштга топширилмоқда. Яхши боқилган қўчқорлар 55 килограммдан ортиқ тош босаяпти.

Хўжалигимиз бўйича жорий йилда давлатга 620 тонна гўшт топшириш режалаштирилган эди. Бу топшириқ ўн ойда зиёдаси билан уддаланди. Бинобарин, чорвадорларимиз Октябрь инқилобининг 73 йиллигини муносиб кутиб олмоқдалар. Шубҳа йўқки, бундан буён ҳам астойдил ишлаб, туёқ сонини ва гўшт етиштиришни янада кўпайтиравераммиз.

Ш. АҲМЕДОВ,
Нишон районидаги «Нишон» давлат наслчилик хўжалигининг бош зоотехниги.

Ғиждувон районидаги «Кўкча» давлат хўжалиги чорвадорлари дастлабки кунларданоқ қишловни намунали ўтказишга ҳаракат қилаяптилар. Қўй-қўзилар ҳаво илиқ кезларда яйратиб боқилмоқда. Тўғайбой Карибоев ёрдамчи чўпон бўлган отарда 460 бош жонивор семиз ва соғлом парваришланмоқда.

СУРАТДА: Т. Карибоев.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ олган сурат.

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНИНГ УСТАВИ

(Давоми. Боши биринчи бетда).

риш-турмаслиги тўғрисида қарор қабул қилинади. Шунингдек, партия аъзосининг партия сафларидан ихтиёрий равишда чиқиш тўғрисидаги аризаси бошланғич партия ташкилотида кўриб чиқилганидан кейин унинг партияга аъзолиги тўхтатилади.

Коммунистларнинг партия сафларидан чиқарилиши ёки ихтиёрий равишда чиқиши муносабати билан унинг партия аъзолиги тўхтатилиши тўғрисидаги қарор бошланғич партия ташкилотининг йиғилиши томонидан қабул қилинади ва муайян ташкилот ҳисобида турган коммунистларнинг ярмидан кўпроғи шу қарорни ёқлаб овоз берган тақдирда ҳақиқий деб ҳисобланади, ўз аризаси асосида саломатлиги ёмонлашгани ёки ёши ўтиб қолгани сабабли партия ташкилотидаги мунтазам ишдан озод қилинган ва шу муносабат билан партия йиғилишида қатнашмаётган коммунистлар бундан мустаснодир.

ИЗОҲ: Шу масалалар юзасидан ваколатли партия йиғилишини ўтказиш имконияти бўлмаган тақдирда, мазкур масалалар тегишли район, шаҳар партия комитетининг бюроси томонидан кўриб чиқилиши лозим.

Партиядан чиқарилган ёки жазо олган шахс район, шаҳар партия ташкилоти назорат комиссиясидан тортиб, партия назорат органларигача шикоят аризаси беришга ҳақлидир. Шикоят аризаси тегишли органга тушган кундан бошлаб кўпи билан икки ой муддатда кўриб чиқилади.

III. Партия ички демократияси

12. Ўзбекистон Коммунистик партияси ғоявий муштараклик ва партиявий ўртоқлик, демократик централизм қоидалари асосида яшайди ва ишлайди, бу қоидалар:

— умуман жумҳурият Компартияси, унинг барча бўғинлари ва ҳар бир коммунистнинг манфаатлари муштараклигини;

— ўзини ўзи бошқаришни ва партиялилар оммасининг ҳокимиятини;

— партиянинг барча раҳбар, ижроия ва назорат органларини аксарият ҳолларда муқобиллик асосида яширин овоз бериш йўли билан сайлаб қўйишни;

— партия органлари ва уларнинг аъзолари ўзларини сайлаб қўйган ташкилотларда ҳисобот беришини;

— ишда ошкоралик, рўй-ростлик ва баҳамжиҳатликни, ҳар бир коммунистнинг ўз фаолияти учун шахсий масъулиятини;

— фикрларни бемалол изҳор этишни, турли қарашлар ва ҳаракат дастурларини таққослашни, ошкора танқид ва ўз-ўзини танқидни;

— онгли партиявий интизомни, биргалашиб ишлаб чиқилган сиёсатнинг, кўпчилик томонидан қабул этилган қарорларнинг ҳамжиҳатлик билан амалга оширилишини;

— партия юқори раҳбар органлари қарорларини бажариш қуйи органлар учун, раҳбар партия органлари қарорларини бажариш ижроия ва назорат органлари учун, бошланғич партия ташкилотлари қарорларини бажариш унинг ҳисобида турган коммунистлар учун мажбурийлигини таъминлайди.

Айрим ташкилотларда, умуман Компартия доирасида жамоат ва партия турмушининг долзарб масалалари юзасидан мунозара ва референдумлар ўтказилиши мумкин. Бу мунозара ва референдумлар Компартия съездларининг, партия конференцияларининг, партия комитетлари пленумларининг ташаббуси билан, шунингдек тегишли ташкилот аъзоларининг камида учдан бирини бирлаштирувчи партия ташкилотларининг талабига биноан ўтказилади. Шунингдек, Ўзбекистон Компартиясида умумпартия референдумлари уч ёки ундан кўпроқ вилоят партия ташкилотининг талабига биноан ўтказилади.

13. Ўзбекистон Коммунистик партиясининг бошланғич ташкилотларидан тортиб барча ташкилотлари КПСС ва жумҳурият Компартияси сиёсатини ишлаб чиқишда қатнашадилар. Улар ўзларининг ички турмуши ва фаолиятини белгилашда мустақилдирлар. Партия ташкилотлари ва уларнинг сайлаб қўйилган органлари партиянинг дастурий мақсадларига зид келмайдиган ва Ўзбекистон Компартияси Уставига кўра белгиланган ваколатлар доирасида қабул қилган қарорлар юқори органлар томонидан бекор қилиниши мумкин эмас, шахсий ишларга оид қарорлар бундан мустаснодир.

Юқори партия органи қуйи партия ташкилоти қабул этган қарорга қўшилмаслигини далил-исботлар билан изҳор этишга ҳамда низоли масалани ҳал қилиш учун бошланғич партия ташкилотларига, бевосита коммунистларга мурожаат этишга, навбатдан ташқари партия конференциясини, йиғилишини чақиришга ёки референдум ўтказишга ҳақлидир. Бундай ҳолларда қарорнинг бажарилиши уни қайта кўриб чиққунга қадар тўхтатиб турилади.

14. Партия ташкилотлари ва партия органларининг иши баҳамжиҳатлик ва шахсий масъулият негизида қурилади, нохолислик ва якка ҳокимликка йўл қўйилмайди.

Ўзбекистон Компартиясида умумий йиғилиш, конференция, съезд раҳбар органлар ҳисобланади. Уларда партия ташкилоти аъзоларининг ёки сайланган делегатларнинг ярмидан кўпроғи, ҳисобот ва сайловлар чоғида эса камида учдан икки қисми ҳозир бўлган тақдирда улар ваколатли ҳисобланади (саломатлиги ёмонлашгани ёки ёши ўтганлиги сабабли аризасига мувофиқ мунтазам ишдан озод этилган ва шу муносабат билан партия йиғилишида қатнашмаётган кишилар бундан мустаснодир). Раҳбар партия органлари ижроия органлар (бюро, комитет)ни ва назорат органлари (назорат комиссияси)ни сайлайдилар.

Ижроия органлари тегишли партия ташкилотларининг манфаатларини ифодалайдилар, уларнинг қарорлари ижросини таъминлайдилар ва ўзларига ҳисобот берадилар ёки партия структурасининг ўзларига нисбатан қуйи бўғинларининг кундалик фаолиятига съезд, конференция, партия йиғилиши қарорига мувофиқ ўзларига берилган ваколатлар доирасида раҳбарлик қиладилар.

Партия органлари ишнинг асосий йўналишлари бўйича доимий ёки муваққат комиссияларни ва ишчи гуруҳларни тузишлари мумкин. Шунингдек улар коммунистларни ва бошқа фуқароларни шу органлар фаолиятида иштирок эттиришнинг бошқа шаклларидан фойдаланадилар.

Комиссияларнинг таркибига шу органларнинг аъзолари билан бир қаторда бошқа коммунистлар ҳам маслаҳатчи ёки кенгашчилар тариқасида сайланиши ёхуд вакил қилиб юборилиши мумкин. Ижроия органларидаги комиссия ва ишчи гуруҳларнинг фаолиятини партия комитетининг бюроси, назорат органларида назорат комиссиясининг раёсати мувофиқлаштириб туради.

15. Партия ташкилотлари, унинг сайлаб қўйилган органлари ошкора ишлайдилар, партия қарорларига мувофиқ партия йиғилишлари, конференциялари, съездлари, ижроия ва назорат органларининг мажлислари очиқ ўтказилишини, уларда партия матбуоти вакилларининг қатнашишини, ҳужжатларнинг лойиҳалари, стенограммалар, қабул этилган қарорлар ва бошқа материаллар матбуотда эълон қилинишини таъминлайдилар. Партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари коммунистларни ва юқори партия идораларини ўз фаолиятидан мунтазам равишда хабардор қилиб турадилар. Коммунист ўз партия ташкилотининг партия бюроси ёки парткоми мажлисида ҳозир бўлишга ҳақлидир. Сайлаб қўйилган партия органининг аъзолари ўзларига ҳисоб берувчи органларнинг мажлисларида бемалол қатнаша оладилар, шунингдек партия органи ва унинг аппарати ихтиёридаги ҳужжатлардан фойдаланиш ҳуқуқига эгадирлар.

Партия ички турмуши масалаларини муҳокама қилиш чоғида зарур ҳолларда ёпиқ партия йиғилишлари, партиянинг раҳбар, ижроия ва назорат органларининг ёпиқ мажлислари ўтказилиши мумкин.

16. Ўзбекистон Компартиясида раҳбар, ижроия ва назорат органлари сайлаб қўйилади. Улар яширин овоз бериш йўли билан сайланади.

Конференция ва съездларга делегатлар сайлаш тартиби тегишли партия комитети томонидан бошланғич, маҳаллий партия ташкилотларининг қарорларини эътиборга олиб белгиланади. Партия комитетларини ва назорат органларини сайлаш тартиби шу комитет ва органларни ташкил этадиган съездлар ва конференцияларнинг делегатлари томонидан белгиланади.

Район, шаҳар, вилоят, Қорақалпоғистон жумҳурият конференцияларига, Ўзбекистон Компартиясининг умумжумҳурият конференциясига ва съездига делегатлар, сайлаб қўйиладиган тегишли партия органларининг аъзолари албатта бошланғич партия ташкилотлари томонидан номзодлар кўрсатиш йўли билан сайланади.

Партия аъзолари сайлов пайтида чекланмаган тарзда номзодлар кўрсатиш ва уларни далил-исботлар билан рад этиш, шу жумладан ўз номзодини ҳам кўрсатиш ва рад этиш ҳуқуқига эгадирлар.

Партия комитетлари ва назорат комиссияларининг, уларга ҳисоб берувчи органлар (бюро, котибият, раёсат)нинг таркибини сайлаш пайтида бошланғич партия ташкилотлари ҳам, шунингдек раҳбар, ижроия ва назорат партия органлари ҳам номзодлар юзасидан таклифлар киритиш ҳуқуқига эгадирлар. Тушган таклифларнинг ҳаммаси шу органларни ташкил этадиган йиғилишда, конференцияда, съездда, партия комитетининг (назорат комиссияси) пленумида албатта кўриб чиқилиши лозим.

Овоз бериш учун рўйхатга исталганча номзод киритилади. Йиғилишда, конференцияда, съездда, партия комитетининг, назорат комиссиясининг пленумида овоз беришда қатнашган партия аъзолари овозларининг ярмидан кўпроғини олган номзодлар сайланган деб ҳисобланади.

Партия комитетлари, назорат комиссиялари бевосита қуйи ташкилотлардан вакиллар юбориш йўли билан ҳам сайланиши мумкин, бу ташкилотлар ўз вакилини чақириб олиш ҳуқуқига эгадирлар. Зарур ҳолларда партия комитетларининг ва назорат комиссияларининг аъзоларини сайлаш вақтида қуйи партия ташкилотларининг мутаносиб вакиллигини таъминлаш учун уларнинг ҳиссалари белгиланиши мумкин.

17. Райком ва ундан юқори поғонадаги сайлаб қўйиладиган партия органларининг аъзолари шу лавозимнинг ўзига узоғи билан кетма-кет икки муддатга сайланиши мумкин. Партия аъзоси Ўзбекистон Компартиясининг сайлаб қўйиладиган органларидан кўпи билан иккитасига аъзо бўлиши мумкин. Фавқулодда ҳолларда, айрим партия ташкилотларидан вакил бўлиши лозимлиги мақсадга мувофиқлигини ҳисобга олиб, уларнинг аъзоларини айни бир вақтда Ўзбекистон Компартиясининг сайлаб қўйиладиган учта органи таркибига сайлаш мумкин.

Ижроия ва назорат органларининг таркиби уларнинг ваколат муддати тугашидан аввал янгиланиши ёки тўлатўкис қайтадан сайланиши мумкин. Масала тегишли ташкилот аъзоларининг камида учдан бир қисмини бирлаштирувчи партия ташкилотларининг талабига мувофиқ, ёхуд сайлаб қўйилган органнинг айрим ёки барча аъзоларининг ихтиёрий истеъфо бериш тўғрисидаги аризасига биноан кўриб чиқилади.

Партия комитети ёки назорат комиссияси айрим аъзоларининг ваколатлари муддатидан аввал тўхтатилган тақдирда уларнинг ўрнига қуйи партия ташкилотлари томонидан бевосита вакил юбориш ёки бу ташкилотларнинг тавсияси асосида бевосита пленумнинг ўзида тўлдириш йўли билан қўшимча равишда янги аъзолар сайланиши мумкин.

Барча поғоналардаги партия комитетларининг котиблари, назорат комиссияларининг раислари улар тегишли йиғилишларда, конференциялар ва съездларда шу органларнинг аъзолари этиб сайланган пайтнинг ўзида ёки конференция, съезд томонидан берилган ваколатларга биноан партия комитетлари ва назорат комиссияларининг пленумларида сайланадилар. Улар тегишли партия комитетига ёки назорат комиссиясига ҳисоб бериб турадилар, партия аппарати ташкилотидан бўлак ҳар қандай партия ташкилотининг ҳисобида турадилар.

Марказий Комитет, Қорақалпоғистон жумҳурият, вилоят партия комитетлари ўзларига нисбатан қуйи партия комитетларининг котибларини тавсия этиш ва чақириб олишни талаб қилиш, мазкур масалалар хусусида ихтилоф бўлган тақдирда эса тегишли партия ташкилотининг навбатдан ташқари конференциясини чақириш ёки бу ташкилотда референдум ўтказиш ҳуқуқига эгадирлар.

18. Партия комитетлари ва назорат комиссиялари ўзларини тузган партия ташкилотларига ҳисоб бериб турадилар. Сайлаб қўйилган органнинг ҳар бир аъзоси ўз иши ҳақида уни сайлаган ёки тавсия қилган партия ташкилотлари олдида ҳисобот беради.

19. Қарорларни ишлаб чиқиш пайтида партия ташкилотлари ва уларнинг органлари ҳамма нуқтаи назарларни кўриб чиқишга мажбурдирлар. Кўпчилик қабул этган қарор барча учун мажбурийдир. Озчилик ўз нуқтаи назарини партия йиғилишларида, конференцияларида, съездларида, ижроия ва назорат органларининг мажлисларида, партия оммавий ахборот воситаларида ҳимоя қилиш, қўшимча маърузалар билан чиқиш, ўз фикрини протоколларда қайд эттириш, баҳсли масалаларнинг ўз ташкилотида ёки юқори органларда қайта кўриб чиқилишини талаб қилиш ҳуқуқига эгадир.

Партия комитетларида ва назорат комиссияларида, уларнинг бюроларида, раёсатларида ихтилоф чиққан тақдирда қарор лойиҳаси такрорий муҳокама қилинади ва кўпчилик овоз билан қабул қилинади.

Съездлар, конференциялар, йиғилишларнинг қарорлари партия ташкилотлари учун мажбурийдир. Комитетлар ва бюроларнинг қарорлари тайёрланаётган пайтда қайси партия ташкилотига тааллуқли бўлса ўша ташкилотда муҳокама қилинади ва қабул этилгандан кейин ижро учун мажбурий бўлади.

20. Партиянинг сайлаб қўйиладиган органлари ўз ваколатлари даврида ўзига бўйсунадиган ишчи аппаратини тузади. Бу аппарат улар фаолиятида асосан ахборотларни тўплаш ва таҳлил қилиш, социологик тадқиқотлар ўтказиш ва маслаҳатлар бериш хизматини ўтайди, аммо сайлаб қўйиладиган органни четлаб ўтиб буйруқ тусидаги йўл-йўриқлар ва тавсиялар бериши мумкин эмас. Партия аппарати бошланғич ва маҳаллий партия ташкилотларининг тавсиясига мувофиқ тузилади. Партия аппаратининг ходимларига меҳнат қонунлари жорий этилади.

21. Ўзбекистон Компартиясининг ташкилотлари ва комитетлари ўз маблағларига ёки бошқа ташкилотлар билан биргаликда газета ва журналлар, бюллетенлар, ташвиқот, маълумот-ахборот ва бошқа материалларни нашр қилиш, тегишли таҳририятларни тузиш, телекўрсатув ва радиоэшиттириш студияларини ташкил қилиш ҳуқуқига эгадирлар.

Партиянинг оммавий ахборот воситалари партия ташкилотлари ва комитетларининг органларидир, уларнинг раҳбарлари тегишли партия йиғилишида, конференциясида, съездида, партия комитетининг пленумида сайланади, Ўзбекистон Компартиясининг марказий ахборот воситалари Қорақалпоғистон жумҳурият ва вилоят партия ташкилотлари раҳбар, ижроия ҳамда назорат органларининг талабига биноан баёнот ва мурожаатномаларни, маҳаллий партия матбуоти эса шаҳар, район ва бошланғич партия ташкилотларининг ҳужжатларини эълон қилишга мажбурдирлар.

IV. Ўзбекистон Коммунистик партиясининг ташкилий тузилиши

22. Ўзбекистон Коммунистик партияси ҳудудий-ишлаб чиқариш белгисига қараб тузилади. Бошланғич партия ташкилотлари унинг негизини ташкил этади, бу ташкилотлар коммунистлар ишлайдиган ёки яшайдиган жойда тузилади ҳамда ҳудуд бўйича партиянинг таянч бўғинига — район, шаҳар, сўнгра эса Қорақалпоғистон жумҳурият, вилоят партия ташкилотларига бирлашади. Ўзбекистон ССЖ шароитида ишлайдиган Тошкент шаҳар партия ташкилоти вилоят ташкилоти мақомига эга бўлади ҳамда ўз масалаларини бевосита Ўзбекистон Компартиясининг юқори ва марказий органлари орқали ҳал қилади.

Ўзбекистон Компартиясининг ташкилотлари ва комитетлари жумҳурият ҳудудида жойлашган қуролли кучларнинг партия ташкилотлари билан алоқа ўрнатадилар ва улар билан ҳамжиҳат ишлайдилар.

Қуролли кучларнинг коммунистлари Ўзбекистон Компартияси ва унинг ташкилотларининг сайлаб қўйиладиган органлари таркибига сайлашлари ва сайланишлари мумкин. Район, шаҳар, вилоят, жумҳурият партия конференциялари ва Ўзбекистон Компартияси съездига делегатлар жумҳурият Компартиясининг тегишли комитетлари белгилаган ваколат нормалари асосида қўшин қисмлари ва бирлашмаларининг партия йиғилишлари ва конференцияларида сайланадилар.

Коммунистларнинг ёки партия раҳбар ва ижроия органларининг ташаббуси билан партия ташкилотлари котибларининг кенгашлари, партия клублари, назарий семинарлар, сиёсий марказлар, кекса партия аъзоларининг кенгашлари ҳамда коммунистларни қизиқтирадиган масалалар ва муаммолар бўйича уларнинг бошқа шаклдаги бирлашмалари тузилиши ва ишлаши мумкин. Улар бошланғич партия ташкилотлари бўлмай, партиянинг дастурий йўл-йўриқларига асосланиб, турли масалаларни муҳокама қиладилар ва бу масалалар юзасидан ўз нуқтаи назарларини ишлаб чиқадилар, ҳар қандай поғонадаги партия комитетларининг муҳокамасига таклифлар ва лойиҳалар киритадилар.

Ўзбекистон Компартияси ташкилотларида партия сиёсати ва фаолиятининг энг муҳим муаммоларини муҳокама қилиш даврида коммунистлар муҳокама этилаётган ҳужжатлар (ҳаракат дастурлари)нинг ўз лойиҳаларини биргаликда ишлаб чиқиш учун гуруҳларга бирлашишлари мумкин, бу гуруҳларнинг ички интизомга эга бўлган ташкилий тузилмалар (фракциялар) тарзида шаклланиши истисно этилади. Тузилган фракциялар тарқатиб юборилиб, унга кирган партия аъзолари аттестация қилиниши лозим.

БОШЛАНҒИЧ ПАРТИЯ ТАШКИЛОТЛАРИ

23. Бошланғич партия ташкилотлари камида уч партия аъзоси бўлган тақдирда, уларнинг ташаббусига биноан ёки тегишли район, шаҳар партия комитетининг таклифига биноан, улар йиғилишининг қарори билан тузилади. Уларни рўйхатга олиш масаласини район, шаҳар партия комитетининг бюроси ҳал қилади.

Ишлаб чиқаришдаги бошланғич партия ташкилотлари битта меҳнат жамоасида ёки битта шаҳар, район ҳудудида жойлашган меҳнат коллективларининг ишлаб чиқариш ёки бошқа бирлашмасида ишлаб турган коммунистларни бирлаштириш йўли билан тузилади.

Ҳудудий бошланғич партия ташкилотлари мазкур ҳудудда яшаб турган коммунистларни бирлаштириш йўли билан ҳам, шунингдек манзилгоҳ, маҳалла ёки даҳа ичидаги партия ташкилотларини бирлаштириш йўли билан ҳам тузилиши мумкин.

Бошланғич партия ташкилоти ўз таркибида партия гуруҳларини ва цех партия ташкилотларини тузиши мумкин. Унинг йиғилиши қарорига мувофиқ партия гуруҳларига ва цех партия ташкилотларига партияга аъзолик билан боғлиқ бўлган масалаларда бошланғич ташкилот ҳуқуқи берилиши мумкин. Бундай ҳуқуққа эга бўлмаган цех партия ташкилотлари ва партия гуруҳлари бошланғич партия ташкилоти йиғилишининг қарорида уларга берилган ваколатлар доирасида ишлайдилар.

Ишлаб чиқаришдаги бошланғич партия ташкилотларида **ҳудудий цех партия ташкилотлари ёки партия гуруҳлари тузилиши мумкин.**

Бошланғич партия ташкилотлари ўз фаолиятининг аниқ вазифаларини ва шарт-шароитларини эътиборга олиб, Дастур ва Устав қоидаларига биноан партияга қабул қилиш ва унга аъзоликни тўхтатиш, ўз тузилишини, иш йўналишини ва услубларини, партия йиғилишлари, сиёсий тадбирлар ўтказиш даврийлиги ва тартибини, молиявий-хўжалик фаолиятини белгилаш масалаларини мустақил равишда ҳал қиладилар, совет, хўжалик ва жамоат ташкилотлари билан ўзаро муносабатни йўлга қўядилар.

Бошланғич партия ташкилотлари партия қарорларини тарғиб қиладилар ва амалга оширадилар, меҳнат жамоаларида ва аҳоли орасида партиянинг сиёсий йўлини ўтказишда барча поғоналардаги партия комитетларига кўмаклашадилар, партиянинг мафкуравий, сиёсий ҳамда ташкилотчилик вазифаларини рўёбга чиқарадилар, иқтисодий ва социал вазифаларнинг ҳал этилишига таъсир ўтказадилар, ижтимоий адолатни қаттиқ туриб ҳимоя қиладилар.

Бошланғич партия ташкилотлари партия съездларини, конференцияларини, партия комитетларининг ва назорат комиссияларининг пленумларини тайёрлаш пайтида ҳужжатларнинг лойиҳаларини ишлаб чиқиш, ҳар қандай партия органининг қарорига ўз муносабатини билдириш ҳуқуқига эгадирлар, мазкур партия органи масаланинг моҳияти юзасидан жавоб қайтаришга мажбурдир. Бошланғич партия ташкилотлари ўз ҳисобида турадиган ёки ўзи партия органларига тавсия этган коммунистларни барча поғоналардаги партия органларининг таркибидан чақириб олиш тўғрисида таклиф киритишлари мумкин.

24. Бошланғич партия ташкилотининг партия йиғилиши мазкур ташкилотнинг раҳбар органидир, партия йиғилиши, зарурат туғилганда қараб, бироқ камида уч ойда бир марта чақирилади. Умумий партия йиғилишини ўтказишнинг иложи бўлмаган тақдирда партия конференциялари чақирилиши ёки ягона кун тартиби билан цех партия ташкилотларида ва партия гуруҳларида йиғилишлар ўтказилиши мумкин.

Бошланғич партия ташкилоти таркибида бошланғич ташкилот ҳуқуқига эга бўлган цех ташкилотлари мавжуд бўлган тақдирда унинг йиғилиши (конференцияси) кундалик ишни бошқариш учун икки-уч йилга партия комитети ва унинг котибини, бошқа ҳамма ҳолларда партия бюросини сайлайди. 15 нафар ва ундан кўпроқ партия аъзоси бўлган бошланғич партия ташкилотларида коммунистларнинг фикрига кўра, назорат комиссиялари сайланиши мумкин.

Ҳисобида 15 нафардан камроқ партия аъзоси бўлган бошланғич ва цех партия ташкилотлари, одатда, ўз таркибида ички тузилма бўғинларини вужудга келтирмайди. Кундалик ишни бошқариш учун уларда йиғилиш белгилайдиган муддатга ва тартибга биноан партия ташкилотининг котиби ва унинг ўринбосари, партия гуруҳларида — партия гуруҳи ташкилотчиси сайланади.

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНИНГ РАЙОН, ШАҲАР ТАШКИЛОТЛАРИ

25. Бошланғич ташкилотларни бевосита бирлаштирувчи район ва шаҳар партия ташкилотлари Ўзбекистон Коммунистик партиясининг таянч бўғинларидир.

Район, шаҳар партия ташкилотининг раҳбар органи — партия конференциясидир. Навбатдаги район, шаҳар партия конференциялари тегишли район ва шаҳар партия комитетлари томонидан 5 йилда бир марта чақирилади.

Район, шаҳар партия комитетининг қарорига, тегишли назорат комиссияси ёки юқори партия комитетининг таклифига, мазкур ташкилотнинг камида учдан бир қисмини бирлаштирувчи партия ташкилотларининг талабига биноан навбатдан ташқари партия конференцияси чақирилади.

Район, шаҳар партия конференцияси район, шаҳар партия комитетини, шунингдек назорат комиссиясини 5 йил муддатга сайлайди, уларнинг ҳисоботларини эшитади, фаолиятига баҳо беради, бошланғич партия ташкилотларининг фикрини ҳисобга олиб, район, шаҳар партия ташкилоти ишининг асосий йўналишларини белгилайди.

Район, шаҳар партия комитети конференциялар оралиғидаги даврда конференциялар томонидан берилган ваколатлар доирасида район, шаҳар партия ташкилотининг вакили бўлиб, ўзига қарашли органларнинг ишига раҳбарлик қилади ва бошланғич партия ташкилотлари фаолиятини мувофиқлаштириб туради, улар билан биргаликда меҳнат коллективларида ва фуқаролар яшайдиган жойларда партия сиёсати ва қарорларини амалга ошириш соҳасидаги ишларни ташкил қилади, аниқ ижтимоий-иқтисодий, маданий ва бошқа муаммоларни ишлаб чиқади, уларни жамоатчилик ва маҳаллий ҳокимият органлари муҳокамасига қўяди ва амалга оширишга кўмаклашади. Ўз ваколатига кирувчи масалаларни, яъни кадрлар, структура, бюджет-молия масалаларини бошланғич партия ташкилотлари билан биргаликда ҳал қилади.

Район, шаҳар партия комитетларининг пленумлари зарур ҳолларда, аммо ярим йилда камида бир марта чақирилади. Зарурат туғилганда район, шаҳар комитетларининг ва тегишли назорат комиссияларининг қўшма пленумлари чақирилиши мумкин.

Район, шаҳар партия комитетининг пленуми бошланғич партия ташкилотининг фаолияти Ўзбекистон Компартияси Уставининг талабларига зид келган ҳолларда бу ташкилотни тарқатиб юбориш ҳақида қарор қабул қилиб, сўнгра унинг аъзоларини аттестациядан ўтказиш ҳуқуқига эга.

Район, шаҳар партия комитети бошланғич ташкилотларнинг фикрларини ҳисобга олиб, пленумда ўз таркибидан бюро сайлайди, конференциялар оралиғидаги даврда эса конференциялар томонидан берилган ваколатларга биноан айни вақтда район, шаҳар партия комитети бюросининг аъзолари бўлган котибларни сайлайди.

Бюро район, шаҳар партия комитети пленумларининг ва юқори партия органларининг қарорлари ижросини ташкил қилади, шу мақсадда бошланғич партия ташкилотларининг ва район, шаҳар партия комитети комиссияларининг фаолиятини мувофиқлаштириб туради, комитет аппаратининг ишига раҳбарлик қилади. Бюро бошланғич партия ташкилотларини рўйхатга олиш ҳақида қарор қабул қилади, энг йирик бошланғич партия ташкилотларининг партия комитетларига уларнинг розилиги билан коммунистларни ҳисобга олиш масалаларида район партия комитети ҳуқуқини бериш ҳақидаги таклифларни юқори партия комитетига ҳавола қилади. Бюро ҳар йили ўз фаолияти тўғрисида тегишли партия комитетининг пленумида ҳисобот бериб туради.

Район, шаҳар партия комитетининг бюроси бошланғич партия ташкилотининг қарорига далиллар асосида рози бўлмаслик, бу қарор партия Дастури ва Устави қоидаларига зид бўлса, уни бекор қилиш ҳуқуқига эга.

Район, шаҳар партия комитетларида коммунистлар ҳисобга олиб борилади.

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНИНГ ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН ЖУМҲУРИЯТ ТАШКИЛОТИ, ВИЛОЯТ ТАШКИЛОТЛАРИ

26. Ўзбекистон Компартиясининг Қорақалпоғистон жумҳурият ташкилоти Ўзбекистон Компартияси сиёсати доираларида иш олиб борар экан, у Қорақалпоғистон МССЖ давлат қурилиши, иқтисодий, ижтимоий ва маданий ривожланиши масалаларида ўз сиёсий йўлини мустақил равишда белгилайди. Муҳтор жумҳурият доирасида ўзи қабул қилган қарорлар ва юқори партия органларининг қарорлари бажарилишини таъминлайди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Марказий назорат комиссиясини сайлаш чоғида Қорақалпоғистон жумҳурият партия ташкилоти учун унинг шу органларда мутаносиб ваколатини таъминлайдиган ҳиссаси белгиланади. Қорақалпоғистон жумҳурият партия комитетининг биринчи котиби Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг ва Марказий Комитет бюросининг таркибига киради.

Вилоят партия ташкилотлари вилоят доирасида партия сиёсатини амалга ошириш юзасидан иш олиб борадилар, ўзлари қабул қилган қарорларнинг ҳамда юқори партия органлари қарорларининг бажарилишини таъминлайдилар.

Қорақалпоғистон жумҳурият ташкилотининг, вилоят партия ташкилотларининг раҳбар органи — партия конференциясидир. Навбатдаги конференциялар тегишли партия комитети томонидан 5 йилда бир марта чақирилади.

Партия комитетининг қарорига, тегишли назорат комиссиясининг ёки Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг таклифига биноан, мазкур ташкилот аъзоларининг камида учдан бир қисмини бирлаштирувчи партия ташкилотларининг талаби билан навбатдан ташқари партия конференцияси чақирилади.

Қорақалпоғистон жумҳурият партия конференцияси, вилоят партия конференцияси 5 йил муддатга тегишли партия комитетини, шунингдек назорат комиссиясини сайлайди, уларнинг ҳисоботларини тинглайди, ҳисоботлар юзасидан қарорлар қабул қилади, уларнинг фаолиятига баҳо беради.

Тегишли партия комитетларининг конференциялари, шунингдек, зарур деб топилганида, лекин ярим йилда камида бир марта чақириладиган пленумлари партия ташкилотларининг фикрини ҳисобга олиб, ўз ҳудудидаги сиёсий, миллий, ижтимоий, иқтисодий, экологик, маданий-маънавий муаммоларни ҳал этиш дастурларини ишлаб чиқадилар ҳамда давлат ҳокимияти органларига ва аҳолига тақдим қиладилар. Конференция ва пленумларда партия ички турмуши, кадрлар иши, партия ташкилотларининг тузилиши ва бюджети, нашриёт ва молия-хўжалик фаолияти масалалари муҳокама қилинади. Зарур бўлганида тегишли партия комитетлари ва назорат комиссияларининг қўшма пленумлари чақирилиши мумкин.

Қорақалпоғистон жумҳурият, вилоят партия комитетлари конференциялар оралиғидаги даврда уларга конференциялар томонидан берилган ваколатлар доирасида тегишли партия ташкилоти манфаатларини ҳимоя қиладилар, ўзига қарашли органлар ишига раҳбарлик қиладилар ва район, шаҳар партия ташкилотларининг жорий ишларини мувофиқлаштириб турадилар.

Қорақалпоғистон жумҳурият, вилоят партия комитетлари пленумларда ўз таркибидан бюро сайлайдилар, конференциялар оралиғидаги даврда эса конференциялар томонидан берилган ваколатлар асосида айни вақтда партия комитети бюросининг аъзоси бўлган котибларни сайлайдилар.

Бюро тегишли партия комитети пленумлари ва юқори партия органлари қарорларининг бажарилишини ташкил қилади, шу мақсадда район, шаҳар партия ташкилотлари ва партия комитети комиссияларининг фаолиятини мувофиқлаштиради, комитет аппаратининг ишига раҳбарлик қилади.

Бюро энг йирик бошланғич партия ташкилотларининг партия комитетларига уларнинг розилиги билан, шунингдек тегишли район, шаҳар партия комитетининг фикрини ҳисобга олиб, коммунистлар ҳисобини юритиш масалаларида район партия комитети ҳуқуқини беради. Бюро ўз фаолияти ҳақида ҳар йили тегишли партия комитетининг пленумида ҳисобот беради.

Қорақалпоғистон жумҳурият, вилоят партия комитетлари қабул қилинадиган қарорлар ижросини ташкил этиш ҳамда тегишли партия комитетлари аппаратига раҳбарлик қилиш учун ўз пленумининг қарорига биноан котибият тузишлари мумкин.

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ РАЙОН, ШАҲАР, ВИЛОЯТ, ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН ЖУМҲУРИЯТ ТАШКИЛОТЛАРИНИНГ НАЗОРАТ КОМИССИЯЛАРИ

27. Район, шаҳар, вилоят, Қорақалпоғистон жумҳурият партия ташкилотларининг назорат комиссияси бошланғич партия ташкилотлари тавсия этган коммунистлар орасидан сайланади. Назорат комиссиясининг аъзолари тегишли партия комитети аппаратида ишлашлари мумкин эмас.

(Давоми учинчи бетда).

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНИНГ УСТАВИ

(Боши 1-, 2-бетларда).

Назорат комиссиялари раҳбар партия органлари қарорларининг ижросини кузатиб борадилар, коммунистлар партия интизомига ва ижтимоий ахлоқ қоидаларига қандай риоя қилаётганликлари билан боғлиқ масалаларни ҳал этадилар, партия аъзоларининг ор-номуси ва қадр-қимматини ҳимоя қиладилар, уларнинг шикоят аризаларини кўриб чиқадилар, танқидни бўғишда, суиистеъмолларда айбдор бўлган кишиларни жавобгарликка тортадилар, партия бюджети ижросини ҳамда партия комитетлари ва партия муассасалари молиявий-хўжалик фаолиятини тафтиш қиладилар.

Назорат комиссияси уни сайлаган орган олдида ҳисобот бериб туради, Ўзбекистон Компартиясининг Уставига ҳамда тегишли партия конференцияси тасдиқлаган низомга мувофиқ мустақил ишлайди, ўз фаолияти ҳақида коммунистларга мунтазам ахборот бериб туради. Назорат комиссияларининг пленумлари зарур деб топилганида, лекин ярим йилда камида бир марта ўтказилади.

Назорат комиссияси ўз фаолиятидаги жорий масалаларни муҳокама қилиш ва ҳал этиш учун ўз таркибидан раёсат сайлайди, раёсат ишига комиссия раиси раҳбарлик қилади. Раёсат ҳар йили ўз фаолияти тўғрисида тегишли назорат комиссиясининг пленумида ҳисобот бериб туради.

Назорат комиссияларида улар фаолиятининг асосий йўналишлари бўйича ишчи назорати гуруҳлари тузилиши мумкин. Бу гуруҳлар назорат комиссияларининг пленумларида комиссия аъзоларидан, шунингдек гуруҳга маслаҳатчи ёки консультант сифатида киритиладиган бошқа коммунистлардан тузилади.

Назорат комиссиясининг аъзолари тегишли партия комитетларининг пленумлари ишида, партия комитетларининг аъзолари эса назорат комиссиялари пленумларининг ишида маслаҳат овози ҳуқуқи билан қатнашишлари мумкин.

Партия комитетлари ва назорат комиссиялари ўзаро келишмовчиликларни муросага келтирувчи комиссиялар тузиш йўли билан ёки қўшма пленумларда ҳал этадилар. Бундай пленум қарори алоҳида-алоҳида овозга қўйилганида партия комитети ва назорат комиссияси аъзоларининг камида учдан икки қисми уни ёқлаб овоз берганда-гина қабул қилинган деб ҳисобланади. Вужудга келган келишмовчиликларни қўшма пленумда ҳал этиш имконияти бўлмаган тақдирда улар юзасидан юқори партия органи қарор қабул қилади ёки тегишли партия ташкилотининг навбатдан ташқари конференцияси чақирилади.

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНИНГ ЮҚОРИ ВА МАРКАЗИЙ ОРГАНЛАРИ

28. Ўзбекистон Коммунистик партиясининг съезди унинг олий органидир. Навбатдаги съездлар Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети томонидан ҳар 5 йилда камида бир марта чақирилади. Марказий Комитетнинг съезд чақириш, унинг кун тартиби ва вакиллик нормаси тўғрисидаги қарори съездга камида уч ой қолганида эълон қилинади. Марказий Комитет съезд муҳокамасига қўйиладиган асосий масалаларга доир ҳужжатлар лойиҳаларини съездга камида бир ой қолганида эълон қилади.

29. Ўзбекистон Компартиясининг навбатдан ташқари (фавқулодда) съезди Марказий Комитет томонидан ўз ташаббуси билан, Ўзбекистон Компартияси Марказий назорат комиссиясининг таклифига кўра ёки жумҳурият коммунистлари умумий сонининг камида учдан бир қисмини бирлаштирган партия ташкилотларининг, шунингдек уч ва ундан ортиқ вилоят партия ташкилотининг талабига мувофиқ чақирилади. Съезд икки ой муддат ичида чақирилади ва унда кўпчилик вилоят партия ташкилотларининг вакиллари қатнашган тақдирда ваколатли ҳисобланади.

Марказий Комитет навбатдан ташқари (фавқулодда) съездни чақирмаган тақдирда уни ўтказишни талаб қилган ташкилотлар навбатдан ташқари (фавқулодда) съездни чақириш юзасидан партия Марказий Комитети ҳуқуқларига эга бўлган ташкилот комитетини тузишлари мумкин.

30. Ўзбекистон Коммунистик партиясининг съезди:

— Марказий Комитетнинг ва Марказий назорат комиссиясининг, съездда сайланадиган бошқа органлар ва шахсларнинг ҳисоботлари ва маърузаларини тинглайди, улар юзасидан қарорлар қабул қилади ва уларнинг ишига баҳо беради;

— Ўзбекистон Коммунистик партиясининг дастурий ҳужжатлари ва Уставини қабул қилади, уларни қайта кўриб чиқади ва ўзгартиради, жумҳурият Компартияси номидан КПСС Дастури ва Уставига ўзгартишлар киритиш юзасидан таклифлар тақдим этади;

— Ўзбекистон Компартиясининг жумҳурият давлат тузилиши, ижтимоий-иқтисодий ва миллий-маданий тараққиёти соҳасидаги сиёсий йўлини, ўз назарий, мафкуравий ва ташкилотчилик фаолиятининг асосий йўналишларини белгилайди;

— КПСС ички ва ташқи сиёсати масалалари, унинг юқори ва марказий органлари фаолиятига оид масалалар, КПСС съезди муҳокамасига киритиладиган муҳим масалалар юзасидан Ўзбекистон Коммунистик партиясининг мавқеини ишлаб чиқади;

— Ўзбекистон Коммунистик партиясининг КПСС ва марказий органлари билан, бошқа иттифоқдош жумҳуриятларининг Компартиялари билан ўзаро муносабатларига оид масалалар юзасидан қарорлар қабул қилади, бу масалаларда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетига тегишли ваколатлар беради;

— Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетини ва Марказий назорат комиссиясини сайлайди;

— Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котибини сайлайди, айни вақтда уни Марказий Комитетнинг ва Марказий Комитет бюросининг аъзоси қилиб сайлайди, бу масалада съездлар ва умумжумҳурият партия конференциялари оралиғидаги даврда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг тегишли ваколатларини белгилайди;

— Ўзбекистон Компартияси Марказий назорат комиссияси раисини сайлайди, айни вақтда уни жумҳурият Компартияси Марказий назорат комиссияси ва Марказий назорат комиссияси раёсати таркибига киритади, бу масалада съездлар ва умумжумҳурият партия конференциялари оралиғидаги даврда Ўзбекистон Компартияси Марказий назорат комиссиясининг тегишли ваколатларини белгилайди;

— Партия ташкилотларининг таклифларига биноан Ўзбекистон Компартияси вакилларини КПСС юқори ва марказий органлари таркибига номзод қилиб кўрсатади ва делегат қилиб юборади, уларни ана шу органлардан чақириб олади, бу масалаларда съездлар оралиғидаги даврда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Марказий назорат комиссиясининг зарур ваколатларини белгилайди.

31. Съездлар оралиғидаги даврда Марказий Комитет жумҳурият Компартиясининг сиёсати ва амалий фаолиятига оид етилган масалаларни муҳокама қилиш учун Ўзбекистон Компартиясининг умумжумҳурият конференциясини чақириши мумкин. Марказий Комитет ва Марказий назорат комиссиясининг аъзолари конференция ишида ҳал қилувчи овоз билан қатнашадилар, уларнинг сони конференция делегатларининг ярмисидан ошмаслиги керак.

Конференция Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Марказий назорат комиссиясининг иши ҳақидаги ҳисоботларини тинглаш, уларнинг таркибини қисман (съездлар орасидаги даврда учдан бир қисмигача) қайта сайлаш, жумҳурият Компартиясининг дастурий ҳужжатлари ва Устави доирасида Ўзбекистон Компартияси учун мажбурий бўлган бошқа қарорларни қабул қилишга ҳақлидир.

32. Съездлар ва конференциялар оралиғидаги даврда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети:

— Ўзбекистон Компартияси съездлари ва конференциялари қарорларининг бажарилишини ташкил этади;

— Давлат қурилиши, иқтисодий, ижтимоий ва миллий-маданий сиёсат масалаларига оид таклифларни ишлаб чиқади ҳамда Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгашига, унинг комитетлари ва комиссияларига, жумҳурият ҳукуматига киритади;

— Жумҳуриятнинг ваколатли органларида Ўзбекистон Компартияси партия гуруҳлари фаолиятини йўналтириб туради;

— Ўзбекистон Компартиясининг кадрларга доир сиёсатини ишлаб чиқади ва амалга оширади;

— Жумҳурият Компартияси муассасаларини, корхоналарини тузади ва уларнинг фаолиятини назорат қилиб туради;

— Жумҳуриятдаги ижтимоий-сиёсий ташкилотлар билан ўзаро ҳамкорлик қилади, КПСС Марказий органлари, бошқа иттифоқдош жумҳуриятларнинг Компартиялари, чет эл партиялари билан алоқаларда Ўзбекистон Коммунистик партияси номидан иш кўради;

— Ўзбекистон Компартиясининг съезди ёки умумжумҳурият конференцияси томонидан ўзига берилган бошқа раҳбарлик ваколатларини амалга оширади.

33. Марказий Комитет пленумлар оралиғидаги даврда сиёсий ва ташкилий масалаларни ҳал қилиш учун Марказий Комитет бюросини, партия қарорлари ижросини ташкил этиш ва Марказий Комитет аппаратига раҳбарлик қилиш учун эса котибиятни тузади. Бюро ва котибият неча кишидан иборат бўлишини Марказий Комитет пленуми белгилайди. Марказий Комитет котиблари Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг бюро таркибига кирадилар. Бюро ва котибият ишига Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби, у йўқлигида иккинчи котиби раҳбарлик қилади.

ВАРИАНТ:

33. Марказий Комитет пленумлар оралиғидаги даврда сиёсий ва ташкилий масалаларни ҳал қилиш учун Марказий Комитет Сиёсий бюросини сайлайди... (Мазкур вариант қабул қилинган тақдирда шу кичик бўлимдаги барча параграфларга тегишли ўзгартишлар киритилади).

Марказий Комитет бюроси партия ташкилотларига қарорларни ўз номидан юборади. Бюро энг муҳим масалаларга оид қарорларни бошланғич партия ташкилотлари муҳокамасига қўяди ва шундан кейин Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Пленуми тасдиғига тақдим этади.

Марказий Комитет бюроси ўз фаолияти ҳақида ҳар йили Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети пленумида ҳисобот бериб туради.

34. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида унинг фаолиятидаги асосий йўналишлар бўйича доимий комиссиялар тузилади. Улар пленумда Марказий Комитет аъзоларидан, шунингдек маслаҳатчи ва консультант сифатида тасдиқланадиган бошқа коммунистлардан тузилади. Комиссияларга Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг котиблари ёки бюро аъзолари бошчилик қиладилар.

35. Ўзбекистон Компартияси Марказий назорат комиссияси ўз фаолиятида Ўзбекистон Компартияси Уставига ҳамда Ўзбекистон Компартияси съездида тасдиқланадиган низомга амал қилади. У ўз фаолиятига оид жорий масалаларни кўриб чиқиш ва ҳал этиш учун ўз таркибидан раёсат сайлайди, раёсат ишига комиссия раиси раҳбарлик қилади.

Марказий назорат комиссиясида унинг фаолиятидаги асосий йўналишлар бўйича ишчи назорат гуруҳлари тузилади. Улар Пленумда комиссия аъзоларидан, шунингдек маслаҳатчи ёки консультант сифатида гуруҳга киритиладиган бошқа коммунистлардан тузилади.

Марказий назорат комиссиясининг аъзоси айни вақтда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг аъзоси бўлиши ва унинг аппаратида ишлаши мумкин эмас.

36. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Марказий назорат комиссияси йилига камида икки марта ялпи мажлис ўтказади, зарур ҳолларда эса қўшма мажлислар ўтказади. Қўшма пленумларнинг қарорлари алоҳида овозга қўйилиб кўпчилик овоз берилган тақдирда, келишмовчиликлар юзага келганида эса — Марказий Комитет ва Марказий назорат комиссияси аъзоларининг камида учдан икки қисми овоз берганида қабул қилинган деб ҳисобланади.

Марказий Комитет ва Марказий назорат комиссиясининг қўшма пленумида вужудга келган келишмовчиликни ҳал этиш имконияти бўлмаганида, Ўзбекистон Компартиясининг навбатдан ташқари съездини чақириш ҳақида қарор қабул қилинади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг аъзолари Ўзбекистон Компартияси Марказий назорат комиссиясининг пленумлари ишида, Марказий назорат комиссиясининг аъзолари эса Марказий Комитет пленумлари ишида маслаҳат овози ҳуқуқи билан қатнаша оладилар.

V. Советлар, давлат органлари, жамоат ташкилотларидаги коммунистлар

37. Ўзбекистон Коммунистик партияси бошқа ижтимоий-сиёсий кучлар билан эркин мусобақада сиёсий раҳбарликка бўлган ўз ҳуқуқини ҳимоя қилиб, ўз ижтимоий-иқтисодий, сиёсий ва бошқа дастурларини ишлаб чиқади ва жамиятга тақдим қилади, оммани партия томонига ва сафларига жалб этади, совет, давлат, хўжалик органларида ва меҳнат жамоаларида ишловчи коммунистлар орқали ўз сиёсий йўлини ўтказади.

У жумҳурият Президентини, Ўзбекистон ССЖ ва маҳаллий Советлар халқ депутатларини сайлаш пайтида ўз номзодларини кўрсатади, уларга сайлов компаниясини ташкил этишда кўмаклашади, сиёсий усуллар билан уларнинг сайланишига эришади.

Партия ташкилотлари Конституция асосида ва унга мувофиқ амал қилаётган бошқа ижтимоий-сиёсий ташкилотлар ва тузилмалар билан сайловолди битимларини туза оладилар, улар кўрсатган ва партия аъзоси бўлмаган номзодларни қўллаб-қувватлашлари мумкин.

38. Халқ депутатлари Советларида уларга сайланган жумҳурият коммунистлари советларнинг ваколатлари даврида ўз фаолиятларини мувофиқлаштириш ҳамда сайловчиларнинг иродалари ва наказларини амалга ошириш учун Ўзбекистон Компартиясининг партия гуруҳларига бирлашадилар. Советларда раҳбар партия органларидан мустақил бўлган, лекин коммунистларнинг КПСС ёки Ўзбекистон Компартияси номидан иш кўрадиган гуруҳлари ёки фракциялари тузилишига йўл қўйилмайди.

Партия гуруҳлари партия съездлари ва конференцияларининг, тегишли партия комитетлари пленумларининг қарорларига амал қиладилар, уларнинг тавсияларини ҳисобга оладилар. Уларнинг аъзолари советларнинг сессияларида, комитетлари ва комиссияларида партия гуруҳлари йиғилишларида кўпчилик томонидан ишлаб чиқилган ва қабул қилинган мавқеида туришлари шарт.

Партия гуруҳлари жорий ишлар учун бюро ёки раис сайлашлари мумкин.

Советлардаги партия гуруҳлари зарур ҳолларда ўз таркибида регионнинг маъмурий-ҳудудий бўлинишига, уларнинг комитетлар ва комиссиялар ишидаги иштирокига биноан ёки бошқа белгиларига кўра коммунист депутатларни бирлаштирувчи тузилмалар ташкил этишлари мумкин. Бу тузилмалар Совет партия гуруҳи бюросига ўз вакилларини юборадилар.

39. Ўзбекистон Компартияси жумҳуриятнинг ҳуқуқларини тан оладиган, демократия ва ижтимоий адолат позициясида турадиган, Ўзбекистон ССЖ Конституцияси негизида ва доирасида иш кўрадиган ижтимоий кучлар билан ҳамкорлик қилади. У ўз муносабатларини касаба уюшмалари, бошқа жамоат ташкилотлари ва оммавий ҳаракатлар билан сиёсий ҳамжиҳатлик ва шериклик, бошқача нуқтаи назарни ҳурмат қилиш асосида қуради.

Жамоат ташкилотлари томонидан чақириладиган съездлар ва конференцияларда Советлардаги гуруҳларга ўхшаш партия гуруҳлари тузилиши мумкин

40. Партия органлари ва бошланғич партия ташкилотлари ёшлар билан ишлашда Ўзбекистон Ленинчи Коммунистик Ёшлар Уюшмасига таянадилар, социалистик маслакдаги бошқа ёшлар ташкилотлари билан ҳамкорлик қиладилар, уларнинг фаолиятига ҳар томонлама ёрдам кўрсатадилар, Ўзбекистон Компартиясининг ёшларга оид сиёсатини ишлаб чиқишга ва амалга оширишга уларни жалб қиладилар. Партия ва комсомол ташкилотларининг ҳамжиҳатлиги сиёсий шериклик, ғоявий муштараклик, Ўзбекистон Ленинчи Коммунистик Ёшлар Уюшмаси мустақиллигини тан олиш, ўзаро ҳурмат ва ишонч принциплари асосида қурилади

Ўзбекистон Компартияси жумҳурият комсомолини ўз сафларини тўлдириш учун энг яқин резерв деб ҳисоблайди.

Ёшлар ташкилотлари сайлаб қўйиладиган органларининг аъзолари тегишли партия комитетларида ва улар тузадиган комиссияларда ёшларга оид сиёсат масалалари кўриб чиқилаётганида иштирок этиш ҳуқуқларига эгадирлар.

41. Ўзбекистон Компартиясининг бошланғич ташкилотлари ва комитетлари коммунистларни ва партиясизларни давлат, хўжалик, ижтимоий фаолиятнинг аниқ участкаларига тавсия эта оладилар. Сиёсий усулларда иш олиб бориб, уларнинг тегишли лавозимларга сайланишида ёки тайинланишида кўмаклашиб, уларга мадад кўрсатадилар, коммунистларнинг ишлари тўғрисидаги ҳисоботларини тинглайдилар, бунда чиқарилган хулосалар ва тавсияларни ошкор қиладилар. Партия ташкилотлари ўз тавсиялари билан лавозимга кўтарилган ходимларни, агар улар ишончни оқламаётган бўлсалар ёки уларнинг хатти-ҳаракатлари партиянинг сиёсий йўлига зид келаётган бўлса, уларни чақириб олиш масаласини қўйишлари ҳам мумкин.

VI. Ўзбекистон Коммунистик партиясининг пул маблағлари ва мол-мулки

42. Ўзбекистон Коммунистик партияси ва унинг ташкилотлари фаолияти партия даромадлари ҳисобидан молиявий ва моддий-техникавий ресурслар билан таъминланади.

Ўзбекистон Компартиясининг пул маблағи партия аъзолик бадалларидан, нашриёт, ишлаб чиқариш—хўжалик ва соҳибкорлик фаолияти даромадларидан, коммунистлар, айрим фуқароларнинг, корхона ва бошқа ташкилотлар меҳнат жамоаларининг ихтиёрий бадалларидан ҳамда сиёсий иш манфаатларига ва амалдаги қонунларга зид бўлмаган бошқа тушумлардан таркиб топади.

Ўзбекистон Компартияси аъзоларининг ҳар ойда тўлайдиган партия аъзолик бадаллари қуйидаги миқдорда белгиланади:

даромад 70 сўмгача бўлганида — 10 тийин
71 сўмдан—100 сўмгача — 20 тийин
101 сўмдан—150 сўмгача — 30 тийин
151 сўмдан—250 сўмгача — 1 фоиз
250 сўмдан ошганда — 2 фоиз

ишлаётган коммунист пенсионерлар партия аъзолик бадалларини пенсиядан ва иш ҳақидан алоҳида-алоҳида тўлайдилар.

Комсомолда ишлайдиган коммунистлар бошланғич партия ташкилоти қарори билан аъзолик бадалларини комсомол кассасига тўлайдилар.

43. Ўзбекистон Компартиясининг бюджети, унинг тузилиши, унга Қорақалпоғистон жумҳурияти, вилоят партия ташкилотлари, жумҳурият Компартиясининг корхоналари ва ташкилотлари даромадларидан ажратмалар ва уларга бериладиган дотацияларнинг миқдори, партия бюджетининг ижроси ҳақидаги ҳисобот ҳар йили Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети пленумида тасдиқланади ва бундан коммунистлар хабардор қилинади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий назорат комиссияси, бошқа назорат органларининг ҳаракати учун маблағ тегишли партия комитетлари ва назорат комиссияларининг қўшма пленумларида белгиланади.

Қорақалпоғистон жумҳурият, вилоят, шаҳар ва район партия ташкилотлари ўз бюджетларини тасарруф қилишда, барча тузилма, штат ва ишлаб чиқариш-хўжалик масалаларини ҳал этишда, молиявий имкониятларни ҳисобга олган ҳолда, корхоналар ва ташкилотларни, вақтли нашрларни тузиш, қайта ташкил этиш ва тугатишда мустақилдирлар. Ана шу партия ташкилотларининг бюджетлари ва уларнинг ижроси тўғрисидаги ҳисоботлар тегишли партия комитетларининг пленумларида тасдиқланади ва бундан коммунистлар хабардор қилинади. Партия ташкилотларининг партия дастурий мақсадларига ва Уставига зид келмайдиган фойдали хўжалик фаолияти рағбатлантирилади.

44. Ўзбекистон Компартияси КПСС мулкига умумпартия бойлиги сифатида шерикдир. Иморатлар, иншоотлар, ускуналар, асбоб-анжомлар, маданий-маърифий ва соғломлаштириш муассасаларининг мулки, пул маблағлари, корхона ва хўжаликлар партия нашриётлари ва улар таркибига кирувчи вақтли нашрлар ва босмахоналар, шунингдек партия маблағи ҳисобидан сотиб олинган ёки вужудга келтирилган бошқа мол-мулк Компартия мулкчилик ҳуқуқининг объектлари бўлиб, булардан у мустақил фойдаланади.

Партия комитетлари ўзларига тегишли мулкни оператив бошқарадилар (эгалик қиладилар, фойдаланадилар, тасарруф қиладилар). Улар партия мулкини сотиш ёки бошқа йўл билан тасарруфидан чиқариш масалаларини Ўзбекистон Компартиясининг съезди, конференцияси ёки Марказий Комитет пленуми томонидан тегишли ваколат берилган юқори партия органининг рухсати билангина, шунингдек коммунистлар референдуми асосида ҳал эта оладилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Қорақалпоғистон жумҳурият, вилоят, шаҳар, район партия комитетлари, партиянинг корхоналари, муассасалар ва ташкилотлари юридик шахс ҳуқуқидан фойдаланадилар ва бу ҳуқуқларни ўз бўлинмаларига беришлари мумкин. Бошланғич партия ташкилотлари юридик шахс ҳуқуқларидан амалдаги қонунларга мувофиқ моддий таъминоти гарантияланган тақдирдагина фойдаланишлари мумкин.

Партия аъзолик бадалларидан тушган пулнинг 50 фоизигача бўлган қисми бошланғич партия ташкилотлари фаолиятини маблағ билан таъминлашга ажратилади. Бу маблағларнинг бир қисми район, шаҳар бошланғич партия ташкилотларининг биргаликда қабул қилган қарори асосида тузиладиган марказлаштирилган фондга бирлаштирилиши, бу маблағни тассарруф қилиш ҳуқуқи партия ташкилотлари котиблари кенгашига ёки уларнинг розилиги билан тегишли район, шаҳар партия комитетига берилиши мумкин. Бошланғич партия ташкилотлари уларга меҳнат жамоалари ёки айрим фуқаролар оммавий-сиёсий ишларни ўтказиш, меҳнаткашлар ва аҳоли орасида тарбиявий иш олиб бориш учун ихтиёрий ўтказган маблағлардан ҳам фойдаланишлари мумкин.

ВАРИАНТ:

Партия аъзолик бадалларидан тушган пулнинг 50 фоизигача бўлган қисми бошланғич партия ташкилотлари фаолиятини маблағ билан таъминлашга ажратилади. Бунда маблағларнинг ярми бевосита бошланғич партия ташкилотлари ихтиёрига берилади, қолган қисми эса район, шаҳар бошланғич партия ташкилотларининг марказлаштирилган фондига бирлаштирилиб, уларга ана шу маблағларни тасарруф қилиш ҳуқуқи биргаликда қабул қилинган қарорга биноан партия ташкилотлари котиблари кенгаши ёки уларнинг розилиги билан тегишли район, шаҳар партия комитетларига берилади. Бошланғич партия ташкилотлари уларга оммавий-сиёсий ишларни ўтказиш, меҳнаткашлар ва аҳоли орасида тарбиявий ишларни олиб бориш учун меҳнат жамоалари ёки айрим фуқаролар ихтиёрий равишда ўтказган маблағлардан ҳам фойдалана оладилар.

Партия ташкилотларининг молиявий фаолиятига, пул маблағларини тақсимлаш ва қайта тақсимлашга оид масалаларни ҳал этиш учун район, шаҳар партия комитетлари, райком ҳуқуқига эга бўлган партия комитетлари ҳузурида бошланғич партия ташкилотларининг котиблари иштирокида молия комиссиялари тузилади.

Барча поғонадаги партия комитетлари ва назорат комиссиялари партия бюджетининг аҳволи ва маблағларнинг сарфланиши тўғрисида коммунистларни ҳар йили хабардор қилиб турадилар.

VII. Ўзбекистон Коммунистик партияси марказий органларининг қароргоҳи

45. Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети ва Марказий назорат комиссиясининг қароргоҳи Тошкент шаҳридадир.

VIII. Ўзбекистон Коммунистик партияси фаолиятини тўхтатиш тартиби

46. Ўзбекистон Коммунистик партиясининг фаолияти у бошқа сиёсий ташкилотлар билан бирлашган ёки қўшилиб кетган тақдирда, бўлиниши ёхуд ўзини ўзи тарқатиб юбориши натижасида тўхтатилиши мумкин. Бу масала Ўзбекистон Компартияси съезди томонидан умумжумҳурият партия референдуми натижаси асосида жумҳурият коммунистларининг учдан икки қисмидан ортиғи шундай қарор қабул қилиш истагини билдирсагина ҳал қилинади.

Илова

1. Ўзбекистон Компартиясида КПСС учун умумий бўлган қуйидаги норматив-методик ҳужжатлар амал қилади:

— КПССда сайлов ҳамда сайланган органлар таркибидан чақириб олиш тартиби тўғрисида йўл-йўриқ;

— КПСС аъзоларини ҳисобга олиш ва партия статистикаси тўғрисида йўл-йўриқ;

— партия ташкилотлари ва комитетларида иш юритиш тўғрисида йўл-йўриқ;

— партия аъзолик бадалларини ҳисобга олиш ва партия ташкилотларининг молия-хўжалик фаолиятига доир йўл-йўриқ;

— СССР Қуролли Кучларидаги партия ташкилотларининг иши тўғрисида йўл-йўриқ;

— бошланғич партия ташкилоти котибининг мақоми тўғрисида низом;

— «КПСС ВЕТЕРАНИ» тўғрисида низом;

— партияда референдумлар ва мунозаралар ўтказиш тўғрисида низом.

Зарур ҳолларда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Марказий назорат комиссияси қўшма пленумининг қарори билан Ўзбекистон Компартиясида ана шу норматив-методик ҳужжатларни татбиқ этиш шартлари белгиланиши мумкин.

2. Ўзбекистон Компартиясининг Устави асосида қуйидаги норматив-методик ҳужжатлар ишлаб чиқилади ва Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳамда Марказий назорат комиссиясининг қўшма пленумида тасдиқланади:

— Ўзбекистон Компартияси сайлаб қўйиладиган органи аъзосининг мақоми тўғрисида низом;

— Ўзбекистон Компартиясида коммунистларнинг манфаатлар ва муаммолар бўйича уюшмалари тўғрисида низом;

— аҳоли истиқомат жойларида партия ташкилотларини тузиш масаласига асосий муносабатлар тўғрисида низом;

— Ўзбекистон Компартиясининг халқ депутатлари советларидаги, жамоат ташкилотларининг сайлаб қўйиладиган органларидаги ҳамда меҳнаткашлар ва аҳолининг ўзини ўзи бошқариш органларидаги партия гуруҳлари тўғрисида низом.

ТИЛ—ДИЛ КАЛИТИ

Ўзбек халқи бошимни силаб, вояга етказди. Биз оилада етти фарзанд эдик, ота-онамиздан барвақт ажралиб қолдик. Ўша оғир йилларда беш ака-укамиз ҳам вафот этиб кетди. Мен билан опам тирик қолдик. Ҳолдан толиб, озиб-тўзиб, этимиз устихонимизга ёпишиб, дарбадар юрган кезларимиз бизни олис Сурхон диёри, соф ҳаволи, мева-чевага бой Бойсун болалар уйи ўз бағрига олди.

Эҳ-ҳе, бу ерда қайси миллат фарзандлари йўқ эди дейсиз?! Турмуш қийинчиликлари туғилган юртидан олис-олисларга дайдитиб юборган болаларни бу ерда ўз фарзандларидай қабул қилишарди. Аста-аста ўзбек тилини тушунадиган, шу тилда гаплашадиган бўлиб бордик.

Тоғлардаги қишлоқларга тез-тез сафарга чиқиб турардик. Бундай саёҳатлар баҳри-дилимизни очиб, ўзбек халқи турмуши, тирикчилиги, меҳнати билан танишишимизга ёрдам берарди. Маҳаллий аҳоли биз, етимларнинг бошимизни силаб, гарчи ўз хонадонида етишмовчилик бўлса ҳам қатиқ-сут, сузма, майиз-у туршак билан сийларди. Қишлоқ тўйларида, миллий байрамларда иштирок этардик. Халқ бахшиларининг достонларини берилиб, мароқ билан тинглардик. «Гўрўғли», «Алпомиш» достонлари шу тариқа менинг руҳимга сингиб кетган, ҳали-ҳали эсласам, бутун борлиғимни аллақандай бир ҳиссиёт, ғурур чулғаб олади.

Мен бошимни силаган, ўзлигимни, инсоний қадр-қимматимни танитган Ўзбекистон фарзандиман. Қадимий, маданий ва маънавий бойликлари кўзга тўтиё бу эл менинг юртим, Ватаним.

Баъзиларга ўхшаб, бирор «мушкуллик» рўбарў келса, кўч-кўронимни ортмоқлаб бошқа юртларга бош олиб кетгим келмайди. Буни ҳатто хаёлимга ҳам сиғдира олмайман. Кейинчалик Булунғурда яшаб, меҳнат қилиб, орттирган дўстларимнинг саноғига ета олмайман. Ҳамма ерда мени «Виктор ака» дея ўзбекона эъзозлашади, самимий муносабатда бўлишади. Шундай davralarda кўнглим олам-олам қувончга тўлади.

Ўзбек тили жумҳуриятимиз давлат тили бўлиб қолган ҳозирги пайтда кўпгина ҳолатларни кузатишга тўғри келмоқда. Ўзбек тупроғида туғилиб, боринг-ки, турмуш тақозоси билан кўчиб келиб, ўзбек тилини, ерли халқ расм-русуми, удумини ўрганмаслик,... билмадим, буни нимага қиёслаш мумкин? Орамизда шу меҳнаткаш, саховатли, меҳмондўст, кўнгли очиқ халқ орасида яшаб, лоақал оддий инсоний муомалани ўрнига қўйишни ор биладиган қардошларимиз ҳам йўқ эмас. Ахир, буни қандай баҳоласа бўлади? Маъракаларда, давраларда не-не ўйноқи латифалар айтилса, қизиқ-қизиқ ҳангомалар бўлса-ю, сен дунёбехабар, оғзингни очиб ўтирсанг.

Ҳа, дунё ўзгармоқда, тушунчаларимиз янгиланмоқда. Бу аслини олганда ўша Октябрь кунлари бошланган ижтимоий-иқтисодий ва маданий ўзгартиришларнинг — ўша Буюк Инқилобнинг давоми. Бугун ҳар бир халқ ўзлигини танимоқда, миллий ва миллатлараро муносабатлар янгича асосларда қайта қурилмоқда. Ўзбекистон жумҳуриятимизда яшаётган ҳар бир миллат фарзандлари буни чин дилдан англаб етишлари, ўз қарашлари, хатти-ҳаракатларини шу асосда янгилаб олишлари тотувлигимизнинг, равнақимизнинг ленинча омили бўлиб қолаберади.

Жамоамиз меҳнаткашлари Ўзбекистон ССЖ халқ депутатларининг жумҳурият аҳолисига, ССЖИ Олий Кенгашига мурожаатномасини зўр қизиқиш билан қарши олдилар. Ундаги ҳар бир сатр қалб муддаосидир. Биз ҳозирги тарихий синов кунларида миллатлар ўртасидаги ўзаро дўстлик, ҳамжиҳатликни мустаҳкамлаш учун қўлимиздан келган барча ишни қилаверамиз.

В. ЛУНЕВ,
Булунғур район матлубот жамиятлари уюшмасининг тракторчиси.

МАҚОМЛАР ЯНГРАМОҚДА...

Кўзи ожиз мақомчилар жумҳурият кўригида тақдир тақозоси билан кўриш қобилиятидан маҳрум бўлган, лекин ижодий истеъдоди бор одамлар иштирок этишди. Кўрикда Ўзбекистон вилоятларидан ва Қорақалпоғистондан келган 250 дан зиёд киши тўпланди. Улар қўшиқ айтиш ва миллий чолғу асбобларини чалишда беллашдилар. Навоий, Фурқат, Увайсий, Нодира ва ўзбек назмининг бошқа классиклари шеърлари билан айтиладиган мақомлар янгради.

Биринчи ўринни Тошкент вилоятидан келган мақомчилар ансамбли, иккинчи ва учинчи ўринларни Хоразм ҳамда Бухоро вилоятларининг жамоалари эгаллади. Яккахон қўшиқчилар мусобақасида Алишер Навоий шеъри билан айтиладиган «Насри уззор» қўшиғини моҳирона ижро этган наманганлик Олимжон Юсупов ғолиб чиқди. Хонандалар ўртасида Лолахон Зупунова, яккахон чолғучилар орасида эса Султон Сайфуддинов энг яхши ижрочи деб топилди.

В. ҲАБИБУЛЛАЕВА,
ЎзТАГ мухбири.

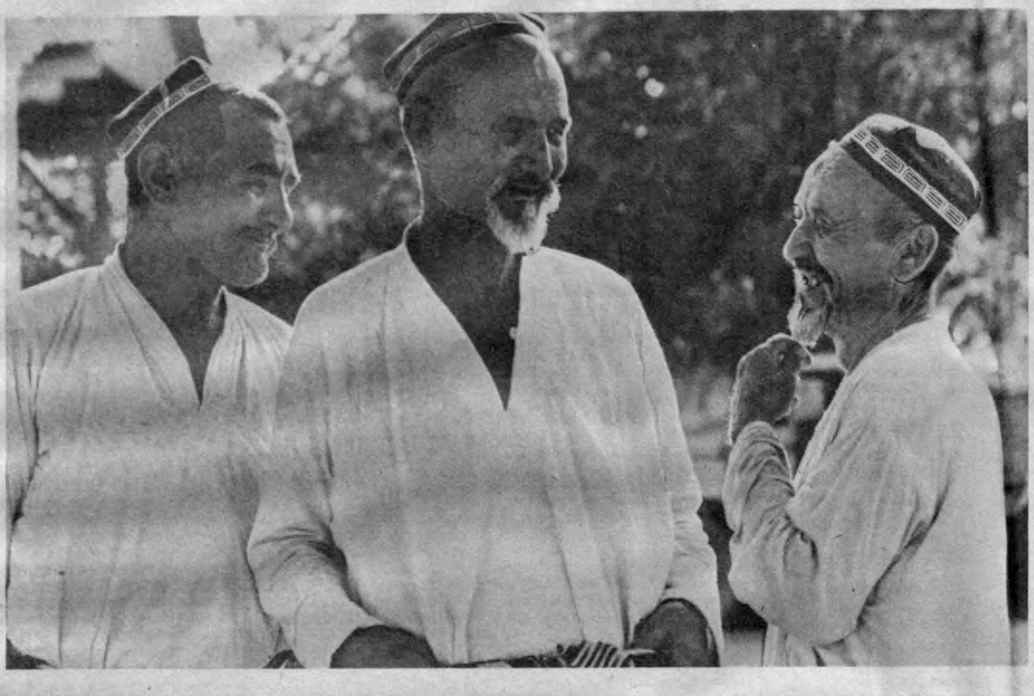

Нуроний чеҳраларда кўп ҳикматнинг рамзи бор.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ олган сурат.

ҲАВАСКОРЛАРГА ТУҲФА

ҚУДАЛАР ҲИЙЛАСИ

1-ҚЎРИНИШ

Ҳовли. Узум остидаги сўрида ота билан она суҳбатлашиб ўтирибди.

ОНА: — Шу ҳазилнинг кераги бормикин-а?

ОТА: — Ҳазил эмас, қудаларингиз билан шунга келишганмиз. Қани, фарзандларимиз ирода-си, хислатлари қанақа экан? Ўзингиз биласиз, ҳозирги ёшлар енгил-елпи турмуш қуриб, дарров ажраб кетишаяпти. Қолаверса, бу — бир сабоқ. Агар шу синовга дош беришса... Боринг, чақиринг тойни.

ОНА: — Қайдам, менга қолса... Начора? Ҳай, Мўминтой. Бу ёққа келинг, болам.

(Мўмин келиб сўрининг чеккасига омонат ўтиради).

ОТА: — Шунақа, ўғлим. Ойингиз айтгандирла... Ёшликда бирга ўсган дўстим билан қуда бўлмоқчимиз. Ёлғиз фарзандимизсиз, юзимизни ерга қаратмассиз, ахир?!

ОНА: — Нима деяпсиз, дадаси? Бирор марта измингиздан чиққанмиди? Ота-она ўз фарзандига ёмонликни раво кўрмайди-ку. Тағин... ота амри вожиб, дейдилар.

МЎМИН: — Ихтиёрингиз. Чунки сиз — дадамсиз. Аммо у қизни бирор марта ҳам кўрмаган бўлсам... Эҳтимол, бирор камчилиги бордир.

ОТА: — Беайб парвардигор, ўғлим. Муҳими — бўлажак қайнотангиз энг яқин дўстим, вазирликда масъул ходим. Ўзлари қўшни маҳаллада туришади.

МЎМИН: — Менга деса вазирнинг ўзи бўлмайдими! Лавозимга эмас, ўзимга ишониб яшашга ўргатгансиз-ку, дадажон... Қобил ўғилман, раъйингизга қарши боришга ожизман. Чунки исмингизни эшитса, бутун маҳалла ҳурмат юзасидан оёққа туради. Ёлғиз ўғлингизни кўра-била туриб оловга отмасангиз керак?

ОТА: — Тушунаман, ўғлим, тушунаман. Ие, ҳалитдан чеҳрангизга булут чиқдими? Ўзингизни қўлга олинг, дўстимни уйга таклиф қилганман. Тағин у муҳтарам зот олдида ер чизиб қолмай. Сизни мард, саботли, довюрак қилиб ўстирганман-а? **(Машина сигнали эшитилади).** Ана келиб қолдилар. Туринг, ўғлим, уёқ-буёғингизга қараб олинг...

(Дарвозадан мўйловли, басавлат киши кириб келади. Она эгилиб таъзим қилади, ота унинг йўлига пешвоз чиқади).

ОНА: — Ассалому, алайкум, қуда бува! Хуш келибсиз!

ОТА: — Келинг, Маҳмуд мирзо. Қадамларига ҳасанот, марҳамат, юқорига ўтсинлар. **(Кўрпачага ўтиришади).** Қани, омин, юртимиз тинч бўлсин-у ёшлар қовушиб, муроду мақсадларига етсинлар. Оллоҳу акбар!

МАҲМУД: — Илоё айтганингиз келсин... Хўш, тинч ўтирибсизларми? Э-ҳа, куёв тўра шумилар?

ОТА:— Ҳа, ёлғизимиз. Ҳақиқий ота ўғил. Ҳаммасига рози.

МАҲМУД: — Ҳм, рози денг? Қани яқинроқ келинг-чи, болам. Хў-ўш, бизнинг Ой ҳақида эшитгандирсиз?

МЎМИН: — Нимани, амакижон?

МАҲМУД: — Энди... Шу десангиз, бизни дада, деб атасангиз ҳам бўлаверади. Хў-ўш, аччиқ бўлса ҳам очиғини айтган яхши. Қизимни гулрухсор деёлмайман.

ОНА: — Бе, ҳуси тўйда керак...

МАҲМУД: — Балли. Ойда ҳам доғ бўлади-ку, ахир. Ҳм... Сизга айтсам, қизимнинг икки оёғи шол...

МЎМИН: — А?

МАҲМУД: — Кўзларини оқ парда қоплаган...

МЎМИН: — Йўғе! Кўр, денг?

МАҲМУД: — Шундай деса ҳам бўлаверади. Хў-ўш, кейин... Бели бироз букчайган...

МЎМИН: — Нима-а? Букри, шундайми?

ОТА: — Ҳой, беодоб бўлма, болам! Қайнотани ҳурмат қилиш керак.

МАҲМУД: — Қўйманг, қуда. Куёв ҳали ёш... Ҳм... Айтаверайми? Ҳа, энди... Яна бир қусури ёшлигидан тили айланмайди.

МЎМИН: — Уҳ, соқов, ҳа, соқов!

МАҲМУД: — Йў-йўқ, соқовмас, гунг.. Бас, қолганларини тўйдан кейин ўзингиз билиб оларсиз. Ана шунақа, ўғлим. Бетга айтганнинг заҳри йўқ. Ахир, касални яшириб бўладими? Барибир иситмаси ошкор қилади. Хўш, куёвтўра, айнаб қолмадингизми, тўйга розимисиз?

ОНА: — Рози, қуда, рози!

МАҲМУД: — Ўз оғзидан бир эшитай.

МЎМИН: — Ойижон! Дадажон! Наҳотки...

ОТА: — Ҳай-ҳай-ҳай, ўғлим, ўзингизни босинг.

МЎМИН: — Ррроз... розиман! Уфф, майли, розиман!

ОТА: — Баракалла, ўғлим!

МАҲМУД: — Барака топинг, Мўминжон! Бардошингиз метин, ота-онангизга эҳтиромингиз тоғдай баланд экан. Бир ҳафтадан кейин тўй. Никоҳ чимилдиқда ўқилади. Расмий гувоҳнома базм арафасида топширилади. Омин, қўшганингиз билан қўша қаринглар, Оллоҳу акбар! Энди бораверинг...

(Мўмин аввалига секин, сўнгра югуриб чиқиб кетади).

ОНА: — Ҳи, ҳи, ҳи. Ойхон уни анҳор бўйида кутаяпти... **(Жиддий).** Йиғлайвериб бир-бирларининг юрак бағрини қон қилиб юборишмасайди... Бир хабар олсаммикан-а?

ОТА: — Э, тура туринг... Болаларни қийнаб қўймадикмикан, Маҳмуджон?

МАҲМУД: — Ҳеччиси йўқ, шу синовга тоб беришса, тўйдан кейин турмуш тотли ва қадрлироқ бўлади. Майли, қудача, секин хабар олинг-чи. Эҳтиёт бўлинг, сезиб қолишмасин-а!!!

2-ҚЎРИНИШ

Анҳор бўйи. Дарахт тагидаги холи ўриндиқда Мўмин билан Ойхон бош эгиб ўтиришибди.

МЎМИН: — Уфф!..

ОЙХОН: — Уфф!..

МЎМИН: — Уфф! Во дариғей...

ОЙХОН: — Уфф! Не кунларга қолдим, худойим-ей!..

МЎМИН: — Ой эмиш! Ой бўлсанг, ерда бало борми сенга? Ўша жимир-жимир юлдузларга чўлоқ оёқларингни, букри қадди-қоматингни кўз-кўз қилиб юравермайсанми, рўдапо! Ҳе, сўқир кўзларинг оқиб тушсин! Ҳа, дарвоқе, сизнинг маҳаллангизда экан ўша алвасти? Балки танирсиз?

ОЙХОН: — Қизиқ гапни гапирасиз-а, мен невлай, шол бўлгандан кейин кўчага чиқармиди? Борингки, гоҳ у томонга, гоҳ бу томонга шоҳ ташлаб, аранг ташқарига ҳам чиқди, дейлик...

МЎМИН: — Яъни шарақ-шуруқ. Шақир-шуқур...

ОЙХОН: — Ҳа, ҳа. Хўш, кўзи кўр, тили гунг бўлгандан кейин ким ҳам рўбарў бўларди у ордонага.

МЎМИН: — Мана энди ота-онамнинг «Марҳамати» билан менга рўбарў бўладилар! **(Кўзидаги ёшини яшириш учун тескари бурилади).**

ОЙХОН: — Мен-чи? Нима қиламан? **(Йиғлайди).**

МЎМИН: — Нима қилардингиз? Ўша тойнинг кишнаганига қулоқ тутиб, сўлоқмондай тишларига тикилиб юраверасиз?..

ОЙХОН: — Той бўлмай ўлсин, ўзига яраша бирор байтал топилмасмиди? Той эмас, хўтик у!

МЎМИН: — Шунақа экан, рад қилиб қўя қолмайсизми?

ОЙХОН: — Ойим ёшлигимдаёқ қазо қилганларини айтганман. Муштдайлигимдан дадам тарбиялаб келдилар, мени деб қайта турмуш ҳам қурмадилар. Хўш, айтинг-чи, шундай одамнинг раъйига қарши бора олармидим? Йўқ, Мўминжон ака, сизни жон-дилимдан севаман, аммо дадажонимнинг истаги учун фақат севгимни эмас, ҳатто ўзимни ҳам қурбон қилишга розиман. **(Йиғлайди).**

МЎМИН: — Бас, вужудимни нимталаманг, кўз ёшларингизга дош беролмайман. Йиғламанг, йиғламанг! **(Ўзи ҳам сездирмай кўз ёшларини артади).** Тақдирга тан беришга мажбурмиз.

ОЙХОН: — Хайр, Мўминжон ака. Мени унутманг. **(Йиғлаб чиқиб кетади).**

МЎМИН: — Хайр, севгилим! **(Бошини дарахтга уриб ҳўнграб йиғлайди).**

3-ҚЎРИНИШ

Тўйхона. Карнай-сурнай садолари. «Тўйлар муборак» ашуласи. Тўкин дастурхон атрофида келин-куёв дугоналари, куёв жўралар кутиб туришибди. Никоҳ саройи мудираси, унинг кетидан узуклар ва никоҳ гувоҳномалари солинган биллур патнисларни кўтариб ёрдамчи қиз саҳнага кириб келишади.

МУДИРА: — Шу муборак висол оқшомида юраклари бир-бирига монанд равишда топиб турган сиз — икки бахтиёр ёшни биринчи бўлиб табриклаётганимдан мамнуниман. Сизларга Тоҳир-Зуҳро умрини эмас, севгиси, садоқатини тилайман. Илоё қўша қаринглар **(пауза).** Энди муҳаббат боғичи сифатида ушбу тилло узукларни бир-бирларингизга тақиб қўйишларингизни сўрайман. Қани, марҳамат, куёв бола! Энди сиз, қизим! **(Келин-куёвлар бир-бирларининг бармоқларига узуклар тақишаётганда кўзлар тўқнашади. Иккови ҳам ҳайратда).**

МЎМИН: — А? Бу — сенми, Ойхон!

ОЙХОН: — Мўминжон ака! Наҳотки сиз? **(Улар беҳуш йиқилиб тушаётганда қизнинг дугоналари ва куёв жўралар ушлаб қолишади. Қий-чув. Музика садолари тўхтайди).**

4-ҚЎРИНИШ

Биринчи кўринишдаги саҳна. Сўрида эркак қудалар ҳамда Мўминжон ўзаро суҳбатлашиб ўтиришибди.

МАҲМУД: — Мана, ўғлим, «Чорлар» ўтганига ҳам бир ҳафтача бўлиб қолди. Биздан хафадирсиз? Биламан, иккови нг ҳам ранжиб юрибсизлар...

МЎМИН: — Хафа эмасмиз-у аммо... дадажон, шу эзгу ишга ёлғон-яшиқни аралаштириш шартмиди?

МАҲМУД: — Ёлғон? Узр, ўғлим, менинг ўша лутфимда заррача ҳам алдам йўқ эди.

МЎМИН: — Йўқ эди, деяпсизми? Ахир, ҳаммасини ўз қулоғим билан эшитдим-ку! Агар Ойхон ўзини анҳорга ташлаганда ҳолингиз не кечарди? Яхшиямки, бу мудҳиш ниятидан қайтди. Мен эса...

ОТА: — Бас, етар энди. Той...

МЎМИН: — Той? Мен-а?

ОТА: — Ҳа, Сиз, ўғлим. Ахир, ойингиз сизни Мўминтой, деб чақирадилар-ку!

МАҲМУД: — Менинг қизим-чи? Ой! Ойдан қаери кам?

ОЙХОН: — Ой! Демак, Ой мен эканман-да? **(Мўминга ўқрайиб қарайди ва бирдан иккови ҳам хохолаб кулиб юборишади).**

ОНА: — Ҳой, шумтакалар, нега куласизлар?.. Қуда бува, хафа бўлманг, ҳозирги ёшларнинг ўзи шунақа!

МЎМИН: — Сизларнинг устингиздан кулаётганимиз йўқ. Аксинча, ўша куни анҳор бўйида бир-биримизни анвойи атамалар билан «сийлаган»имиз эсимизга тушиб кетди. Агар ўша ёлғон бўлмаганида...

МАҲМУД: — Тағин ёлғон дейди-я!.. Қани, ўғлим. Яқинроқ келиб ўтиринг-чи, изоҳлаб бермасам, кўнглингизда доғ қоладиганга ўхшайди...

Бу удум асрлар оша аждодлардан авлодларга ўтиб келаётувди. Фақат кейинги ярим аср, ундан кўпроқ вақт ичида деярлик унутилди. Совчилар остона супургани келиб, аввало: «Ожизангизнинг қусурлари нимада?» — деб сўрашарди.

МЎМИН: — Дадажон, кечиринг, гапингизни бўлдим. Ахир, Ойхонда ҳеч қанақа нуқсон йўқ-ку, ўз қизингизга туҳмат қилишга сизни нима мажбур этди?

ОТА: — Одоб доирасидан чиқиб кетаяпсиз-ку, болам. Андиша қилинг.

МЎМИН: — Мени кечиринг, дадажон!

МАҲМУД: — Майли, майли. Изоҳ талаб қилишга ҳақли. Эшитинг, болам. Мен қизимнинг кўзини оқ парда қоплаган дедим.

МЎМИН: — Яъни кўр, демоқчи бўлдингиз.

МАҲМУД: — Бўпти. Шунақа ҳам бўлсин. Бу, қизим бирорта эркак зотига ҳали тик боққан эмас, деганим.

МЎМИН: — А? Ҳм.. Оёғи шол, дедингиз...

МАҲМУД: — Ҳа, ҳа. Баъзи суюқ қизларга ўхшаб боғу хиёбонларда дайдиб юрган эмас, бемаврид остона ҳатлаб кўчага чиқмаган. Оёғи шол деганим шу. Гунг деганимнинг маъниси шулки, қизимнинг ақли кириб, мен эса ота бўлиб унинг оғзидан бирорта бенбо сўз эшитганим йўқ.

МЎМИН: — Букри...

МАҲМУД: — Шошманг. Бу сўзнинг ҳам ўз мажозий маъноси бор. Қайнота-қайнонага, яқин қариндош-уруғларга, ёши улуғларга ҳамиша таъзимда бўлган келинчакнинг бели эгик, ўзи ҳам доим иззату эҳтиромда бўлади. Қудажонларим, менинг Ойхоним дўстимнинг шу табаррук хонадонида ўзининг олий хислатларини йўқотмайди, деган умиддаман...

ОЙХОН: — Юзингизни ерга қаратмайман, дадажон. Бизни кечиринг...

МЎМИН: — Дадажон, кечиринг бизни...

ОТА: — Шу кичик ҳийламиз учун бизларни ҳам кечиринглар, болаларим...

МАҲМУД: — Илоё қўша қаринглар, ували-жували бўлинглар.

ҲАММАСИ: — Оми-и-и-ин!

(ПАРДА).

Абдулла НУРИМОВ.

БИЗНИНГ КЎЧАДА БАЙРАМ

«ПАХТАКОР» ФУТБОЛЧИЛАРИ ПАХТАКОР ЭЛ ШАЪНИНИ ШАРАФЛАБ, ОЛИЙ ЛИГАГА ЙЎЛЛАНМА ОЛДИЛАР

Бугун бизнинг кўчада байрам. Сени севган, сенга ишонган лак-лак ишқибозлар учун бундан ортиқ қувонч йўқ, «Пахтакор!» Севинмай бўладими, ахир! Кўп йиллик танаффусдан сўнг мамлакат биринчилигининг олий поғонасига чиқдинг. Қойил, сенга!

Кучлилар сафига қайтишингни неча-неча йиллаб орзиқиб-зориқиб кутганимни таъна қилмайман. Лекин сени қанчалар севишимни, қирқ йиллик садоқатимни айтишим кераккки, бунинг таърифига сўз ожиз.

...Армия хизматини Болтиқ бўйларида ўтардим. Бир куни дам олиш хонасида уч-тўрт аскар ўтирар, радиодан қандайдир эшиттириш бериларди. Мен улар билан саломлашдим-да, қулоқ солдим. Футбол ўйини тафсилоти хусусида гап бораётган экан, умримда илк дафъа тинглашим. Москванинг машҳур икки командаси — армия Марказий спорт клуби ва «Динамо» беллашуви эди. Менинг диққат билан қулоқ солиб турганим уларни ажаблантирди шекилли, бири гапга солди:

— Ҳа, оғайни, сен ҳам футболни тушунасанми? — у менсимагандек тиржайди.

— Бўлмасам-чи! — дедим сир бой бермай, гарчи бунақа ўйинни умримда кўрмаган бўлсам-да.

Ўша йилларда футбол қаёқда, қишлоққа кино келса, биз учун байрам эди: ўн-ўн беш чақирим йўл босиб, чангга беланиб, қўшни қишлоқларга боришдан тап тортмасдик. Одатда бадиий фильмлардан олдин ҳужжатли лентaлар кўрсатилар, улар сўнгида албатта спорт мусобақалари, жумладан футбол учрашувларидан парчалар намойиш этиларди. Мен ҳозир ҳамма севадиган қизиқарли бу ўйин билан шу тариқа танишган эдим.

— Майли, футболни тушунасан, дейлик. Унда айтчи, Марказий армия спорт клуби қандай командаю «Динамо» қанақа? Сен уларнинг қай бирига ишқибозсан?

Мен ўша пайтларда «Динамо» мамлакатда энг кўп чемпион бўлганини билиб олган, шу боис унга хайрихоҳ эдим. Аммо бу командалар қайси жамиятлар шарафини ҳимоя қилишини билмасдим. Ўйланиб ўтирмасдан:

— «Динамо«га! — деб жавоб бердим.

Улар айюҳаннос солиб, ўринларидан шарт турдилар-да, мени ҳақоратлай бошладилар.

— Галварс! — деди мени саволга тутган аскар. — Нега армиячилар ишқибози эмассан? У бизнинг клуб, ахир! Топганингни қара-я, биласанми, «Динамо» кимники? Милицияники!

— Нима қипти? — дедим бамайлихотир. — Мен энг кучли, кўп чемпион бўлган командага жон куйдираман!

Бу сўзларимни эшитгач уларнинг қандай аҳволга тушганликларини бир тасаввур қилсангиз эди: жинни бўлиб қолишмасин деб қўрқдим. Қўлларини силтадилар-да, сўкина-сўкина хонадан чиқиб кетдилар.

Мен эса ҳайрон бўлиб, ўйланиб қолдим. Роса алам қилди. «Нега биз, ўзбекларнинг ўз командамиз йўқ?» — савол бердим ўзимга. Аммо ўкинишларим узоққа бормади: кўп ўтмай рўзномаларда Ўрта Осиё жумҳуриятларида миллий номлар билан аталган командалар тузилганлигини ўқиб, бошим осмонга етди. Кўзларимга ишонмай такрор-такрор ўқидим ушбу сўзларни: «Пахтакор», «Ҳосилот», «Қайрат», «Олға», «Заҳмат»... Айниқса сенинг номинг менга ёқди. У юрагимга шунчалар яқин эдики, дунёдаги энг ҳалол, меҳнатсевар касб эгаси— пахтакорнинг қутлуғ шаъни сенда ўз ифодасини топганди.

Биринчи қадамингоқ залворли эди: ўзига хос, бошқаларникига ўхшамас, ҳужумкор ўйинларинг ҳаммага ёқиб қолди. «Б» классида тўп сурншингга қарамасдан ўзгалар сендан чўчийдиган бўлишди. Чунки бошқаларга эргашмадинг, ўз йўлингни тутдинг, кучингга ишондинг. Бошқа жойлардан ўйинчилар таклиф этмадинг. Тўпни тепганида еру кўкни ларзага солувчи ёшларинг бор эди. Уларни бошқалар ўз сафларига таклиф қилишганда номингни сотишмади, сенга содиқ бўлиб қолишди.

Метин қалқонингга айланган марказий ҳимоячи Олег Моторинни унутиб бўладими? Ишқибозлар севганларидан «Красний» деб атаган, манман деган дарвозабонлар юрагига ғулғула солган, тўпни рақиблари тўрини тешиб юборадиган даражада зарб билан тепувчи шоввоз — орамиздан бевақт кетган Геннадий Красницкий-чи? У машҳур ҳужумчи Григорий Федотов номидаги юздан ортиқ тўпурарлар клубига аъзо бўлишни биринчи бўлиб бошлаб берди. Навбат нишонни бурчакдан олувчи Биродар Абдураимовга келди. Сўнгра анъанани Андрей Якубик давом эттирди.

Ҳаводаги машъум ҳалокат рўй бермаганида бу рўйхат кенгайиши турган гап эди. Ажойиб ҳужумчи Владимир Фёдоров, моҳир тўпурар Шуҳрат Эшбўтаев ҳам ўша ўғлонлар қаторидан ўрин олишларига шубҳа йўқ эди.

Нетайлик, бизни бир сафар бениҳоя қувонтирдинг, бир сафар ранжитдинг. Бу футбол, ахир! Яшил майдон кенг, тўп эса думалоқ, дейдилар. Қоқинган йилларинг ҳам бўлди, лекин буни юзингга солмадик. Отнинг оёқлари тўртта бўлса-да, бир кунмас-бир кун қоқилиши бор! Олий даврани бир неча бор тарк этдинг, аммо бизни зориқтирмадинг. Яна кучлилар сафига қайтдинг. Бу галгиси нима учундир чўзилиб кетди. Эҳтимол, сенга бошчилик қилган қанчадан-қанча устозлар феълингни тушунишмагандир. Мана ниҳоят сенбоп раҳбар — Москванинг «Спартак» командаси тажриба мактабини ўтаган Фёдор Сергеевич Новиков келди. У сени яхши билиши дарҳол аён бўлди. Сафингни ёшлар билан тўлдирди. Қанотингни ростлаб, узоқ манзилни кўзладинг. Пахтакорларимизнинг азму қарори сенга далда берди, куч-ғайрат бағишлади. Ўз майдонингу сафарда иштиёқ билан тўп сурдинг. Ғалабанг азамат пахтакорлар зафарига эш бўлиб кетди. Ҳорма, энди! Ниҳоят, бизнинг кўчамизга ҳам байрам келди!

Ишқибознинг дил сўзларини оққа кўчирувчи:
Талъат СОЛИЕВ.

ХАЙРЛИ ЯКУН

Шундай қилиб, биринчи поғона командалари ўртасида қарийб саккиз ой давом этган мамлакат чемпионати ниҳоясига етди. Ўтган якшанба куни мавсумнинг охирги тур учрашувлари бўлиб ўтди. Ўн матчда дарвозаларга 33 та тўп киритилди. Шулардан 23 таси майдон эгалари, 10 таси меҳмонлар ҳисобига ёзилди. 8 матчда мезбонлар ғалаба қозондилар. Фақат бир ўйинда меҳмонларнинг қўли баланд келди. Бир учрашувда рақиблар очкони бўлишиб олдилар.

Биринчиликнинг кичик олтин медалига сазовор бўлган Владикавказнинг «Спартак» командаси ўз майдонида «Котайк» (Абовян) коллективини 1:0 ҳисобида мағлубиятга учратди.

«Пахтакор» Олмаотанинг «Қайрат» командасини қабул қилди. Биринчи бўлиб ҳисобни Рифат Галеев очди. Танаффусга қадар тўпурар ҳужумчимиз Игорь Шквирин олмаоталикларни ўйинни иккинчи маротаба майдон марказидан бошлашга мажбур этди.

Иккинчи бўлимда С. Қориев ҳисобни қисқартиришга муваффақ бўлди. 2:1 ҳисобида ғалаба қозонган «Пахтакор» мавсумни 54 очко жамғарган ҳолда якунлади. Командамиз биринчилик давомида рақиблар дарвозасига энг кўп — 80 та тўп киритди.

Бошқа учрашувлар қуйидаги натижаларни берди: «Таврия» (Симферополь) — «Тирас» (Тирасполь) — 3:1, «Кубань» (Краснодар) — «Динамо» (Сухуми) — 3:2, «Нефтчи» (Боку) — «Зенит» (Ленинград) — 1:0, «Нистру» (Кишинев) — «Металлург» (Запорожье) — 2:2, «Локомотив» (Нижний Новгород) — «Факел» (Воронеж) — 1:3, «Динамо» (Ставрополь)— «Ростсельмаш» (Ростов) — 4:1, «Локомотив» (Москва) — «Кузбасс» (Кемерово) — 5:0, «Геолог» (Тюмень) — «Шинник» (Ярославль) — 1:0.

Муҳаррир вазифасини бажарувчи
Н. ЁҚУБОВ.

Ойнаи жаҳонда

7 НОЯБРЬ, ЧОРШАНБА

● ЎзТВ I

9.50 Кўрсатувлар тартиби.
9.55 Тошкент. В. И. Ленин номли майдон. **Улуғ Октябрь социалистик инқилобининг 73 йиллигига бағишланган ҳарбий парад ва халқ сайли.** Парад тугагач — «Ўзбекистоним — Ватаним маним!». Адабий-мусиқий композиция.
12.10 «Қардошлик тароналари». Концерт.

* * *

12.50 Москва. Қизил майдон. **Улуғ Октябрь социалистик инқилобининг 73 йиллигига бағишланган ҳарбий парад ва меҳнаткашлар намойиши.**

* * *

15.00 Кўрсатувлар тартиби.
15.05 Болалар учун байрам концерти.
15.35 «Мультипанорама».
16.20 «Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотининг лауреатлари».
17.20 Саид Аҳмад. «Келинлар қўзғолони». Аброр Ҳидоятов номидаги Ўзбек Давлат драма театрининг спектакли.
19.25 «Мушоира».
19.55 «Қўшиқлар қанотида». Эстрада программаси.
20.30 «Ахборот» (рус ва ўзбек тилларида).
21.10 «Нарзанлар ороли». Ҳужжатли фильм.
21.30 Москва. «Время».
22.15 «Байрам тароналари». Бадиий-мусиқий кўрсатув.
00.15 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 Кўрсатувлар тартиби.
19.05 «Савраска». Болалар учун фильм.
20.00 «Тошкент» студияси кўрсатади. «Ягона оилада».

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

21.30 Москва. «Время».
22.15 «Даштиджум». Телевизион ҳужжатли фильм.
22.25 **«Байрамона Тожикистон». Улуғ Октябрь социалистик инқилоби 73 йиллигининг байрам қилиниши ҳақида репортаж.**
23.05 Ўзбекистон санъат усталарининг концерти.

● МТ I

9.30 «ТСН».
9.45 Мамлакат фольклор коллективларининг чиқиши.
10.15 «Нижегород матрёшкалари». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси («Союзтелефильм»).
10.45 «Мангу муҳаббатга сазовор мамлакат». «Москва Кремли». 1 ва 2-фильмлар.
11.55 Эфирда ССЖИ Давлат телерадиосининг мусиқий коллективлари. Рус қўшиқлари академик хорининг концерти. Бадиий раҳбар — ССЖИ халқ артисти Н. Кутузов.
12.50 Москва. Қизил майдон. **Улуғ Октябрь социалистик инқилобининг 73 йиллигига бағишланган ҳарбий парад ва меҳнаткашлар намойиши.**
15.00 Шеърият лаҳзалари.
15.05 «Петя-петушок». Мультфильм.
15.15 «Севган ва унутмаганлар учун». Совет эстрадаси ветеранлари билан учрашув.
16.50 «Ер—она масканимиз». Фотоконкурс.
16.55 «Байрамни кутиш байрами». Болалар учун уч серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 1-серия («Грузияфильм»).
18.00 Циркни ҳамма севади. «Алибек йигитлари». Свердловскдан кўрсатилади.
18.25 «Мусиқий хазина». А. Скрябин. «Прометей» («Олов поэмаси»). Ижро этадилар: ССЖИ Давлат академик симфоник оркестри, ССЖИ Давлат телерадиосининг академик Катта хори. Дирижёр — ССЖИ халқ артисти Е. Светланов, яккахон — ССЖИ халқ артисти С. Рихтер.
18.55 «Каштанка». Мультфильм.
19.30 Променад-концерт.
21.30 «Время».
22.15 Футбол. Европа чемпионлари кубоги. 1/8 финал. «Спартак» (Москва) — «Наполи» (Италия). В. И. Ленин номли Марказий стадиондан олиб кўрсатилади. Танаффус пайтида — «Вокал тандем». Л. Паваротти ва З. Соткилава куйлайди.
00.10 «Рақслар, рақслар, рақслар». Сочида бўлиб ўтган бал рақслари ижрочиларининг халқаро танлови.

● МТ II

8.30 Эрталабки бадан тарбия машқлари.
8.50 «Халқ қўшиқларига муҳаббат билан». «Московия» ёшлар ансамблининг чиқиши.
9.30 «Кўк қуш». Мультфильм.
10.20 Болалар учун фильм. «Ҳовлимизда яшайдиган Билмасвой». 1-серия — «Сюрприз» (Одесса киностудияси).
11.25 «Дўстлик чаманзорида». ССЖИ Халқ Хўжалиги Ютуқлари кўргазмасида кам сонли халқлар коллективларининг чиқиши.
12.15 «Малика қурбақа». Мультфильм.
12.50 Рус композиторларининг асарларидан концерт.
13.50 «Нафосатнинг барча қирралари». «Хиёбонлар ҳақида қўшиқ». 1-кўрсатув.
14.50 «Гришканинг китобчалари». Мультфильм.
15.00 А. Твардовский. «Василий Тёркин». Моссовет номли Давлат академик театрининг фильм-спектакли.
16.45 Теннис. «Кремль кубоги» халқаро турнири.
17.45 «Экранда Сибирь». Киножурнал.
18.00 Томошабинларнинг талабларига биноан. «Гардемаринлар, олға!». Тўрт серияли телевизион бадиий фильм. 1 ва 2-серияла р («Мосфильм»).
20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! «Дарё қандай қилиб буви бўлганлиги ҳақида».
20.45 Теннис. «Кремль кубоги» халқаро турнири.
21.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).

Д. 1269. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12